

Na podlagi 60. člena Zakona o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 16/08, 123/08, 8/11 – ORZVKD39, 90/12, 111/13, 32/16 in 21/18 – ZNOrg) in 27. člena Statuta Mestne občine Ljubljana (Uradni list RS, št. 24/16 – uradno prečiščeno besedilo) je Mestni svet Mestne občine Ljubljana na svoji 11. seji dne 3. 2. 2020 sprejel naslednji

S K L E P

o potrditvi Načrta upravljanja Zelene promenade od Kongresnega trga s parkom Zvezda vzdolž Vegove ulice z Narodno in univerzitetno knjižnico do Trnovskega mostu za obdobje 2020-2025

1. člen

S tem sklepom se potrdi Načrt upravljanja Zelene promenade od Kongresnega trga s parkom Zvezda vzdolž Vegove ulice z Narodno in univerzitetno knjižnico do Trnovskega mostu za obdobje 2020-2025, ki je kot priloga sestavni del tega sklepa.

2. člen

Ta sklep začne veljati z dnem, ko ga sprejme Mestni svet Mestne občine Ljubljana.

Št. 610-12/2016-29
Ljubljana, 3. 2. 2020

Župan
Mestne občine Ljubljana
Zoran Jankovič

NAČRT UPRAVLJANJA

Zelena promenada od Kongresnega trga s parkom Zvezda vzdolž Vegove ulice z Narodno in univerzitetno knjižnico do Trnovskega mostu:

**TRNOVSKI MOST (EŠD 5648
- V OKVIRU EŠD 22824),
VEGOVA ULICA, TRG
FRANCOSKE REVOLUCIJE
(EŠD 5635) IN KONGRESNI
TRG S PARKOM ZVEZDA
(EŠD 368)**

Naročnik: Mestna občina Ljubljana, Mestni trg 1, 1000 Ljubljana

Izdelovalke:

mag. Maja Oven, samozaposlena v kulturi,
mat. št.: 2557398000

Lena Jevnik, Škrjančevo 76, 1235 Radomlje

Irena Vesel, Zavod za varstvo kulturne
dediščine Slovenije, Območna enota
Ljubljana

December

Kazalo vsebine

I. POVZETEK NAČRTA UPRAVLJANJA	6
II. UVOD	8
III. PRAVNA PODLAGA IN ZAŠČITA KONSTITUTIVNEGA ELEMENTA DEDIŠČINE	10
1. ODLOK O RAZGLASITVI DEL ARHITEKTA JOŽETA PLEČNIKA V LJUBLJANI ZA KULTURNE SPOMENIKE DRŽAVNEGA POMENA (Uradni list RS, št. 51/09, 88/14, 19/16, 76/17, 17/18)	9
2. ZAKON O VARSTVU KULTURNE DEDIŠČINE (ZVKD-1) (Uradni list RS, št. 16/08, 123/08, 8/11 – ORZVKD39, 90/12, 111/13, 32/16 in 21/18 – ZNOrg).....	15
3. ODLOK O OBČINSKEM PROSTORSKEM NAČRTU MESTNE OBČINE LJUBLJANA – IZVEDBENI DEL (Ur. l. RS, št. 78/10, 10/11 – DPN, 22/11 – popr., 43/11 – ZKZ-C, 53/12 – obvezna razlaga, 9/13, 23/13 – popr., 72/13 – DPN, 71/14 – popr., 92/14 – DPN, 17/15 – DPN, 50/15 – DPN, 88/15 – DPN, 95/15, 38/16 – avtentična razlaga, 63/16, 12/17 – popr., 12/18 – DPN in 42/18)	16
IV. LOKACIJA, LASTNIŠTVO IN UPRAVLJANJE	18
V. PREDSTAVITEV KONSTITUTIVNEGA ELEMENTA DEDIŠČINE	21
A. Položaj in geografske koordinate konstitutivnega elementa dediščine	20
B. Zgodovina in opis konstitutivnega elementa dediščine.....	20
1. KONGRESNI TRG S PARKOM ZVEZDA.....	20
2. VEGOVA ULICA IN TRG FRANCOSKE REVOLUCIJE	21
3. TRNOVSKI MOST	24
VI. OPREDELITEV KONSTITUTIVNEGA ELEMENTA DEDIŠČINE	25
A. Meje spomenika	25
B. Definicija vplivnega območja	27
C. Dejavniki tveganja.....	27
1. Naravni faktorji	27
a. Potresna ogroženost	28
b. Požarna ogroženost	28
c. Poplavna ogroženost.....	28
d. Vremenski pojavi.....	28
e. Vremenski vpliv na dediščino.....	29
2. Človeški faktor (vandalizem, turizem in promet, nepravilno vzdrževanje)	29
VII. STANJE KONSTITUTIVNEGA ELEMENTA DEDIŠČINE	29
VIII. UPRAVLJANJE KONSTITUTIVNEGA ELEMENTA DEDIŠČINE	31
1. Dejavnosti 2014-2019	31
2. Akcijski načrt varovanja 2020-2025 – za konservatorsko restavratorski del.....	31
A. UPRAVLJANJE FIZIČNE SUBSTANCE SPOMENIKOV	32
a. KONGRESNI TRG S PARKOM ZVEZDA	32
b. VEGOVA ULICA IN TRG FRANCOSKE REVOLUCIJE	32

c. TRNOVSKI MOST.....	33
B. UPRAVLJANJE MEHKIH VSEBIN	34
C. MONITORING	34
IX. DOSTOPNOST ZA OBISKOVALCE	34
A. Parkiranje za obiskovalce in javni prevoz	35
B. Sanitarije	36
XI. VIRI	36

I. POVZETEK NAČRTA UPRAVLJANJA

V sklop tega načrta upravljanja za **Zeleno promenada od Kongresnega trga s parkom Zvezda vzdolž Vegove ulice z Narodno in univerzitetno knjižnico do Trnovskega mostu** sodijo tisti spomeniki, ki so v lasti Mestne občine Ljubljana in jih upravljata oddelka Mestne uprave Mestne občine Ljubljana. Načrt upravljanja zajema spomenike Kongresni trg s Parkom Zvezda (EŠD 368), Vegova ulica in Trg francoske revolucije (EŠD 5635) ter Trnovski most (EŠD 5648 - v okviru EŠD 22824).

Načrt upravljanja sledi izhodiščem skupnega načrta upravljanja, ki ga pripravlja delovna skupina za pripravo nominacije del arhitekta Jožeta Plečnika za vpis na UNESCO Seznam svetovne dediščine, imenovana s strani Ministrstva za kulturo Republike Slovenije.

Predstavljena je pravna podlaga zaščite spomenika, lokacija, lastništvo, predstavitev spomenika, meje spomenika in vplivnega območja. Vsebuje tudi dejavnike tveganja, stanje spomenika, upravljanje spomenika v letih 2014-2019, akcijski načrt upravljanja spomenika 2020-2025 in dostopnost za obiskovalce.

Plečnikova kulturna dediščina je zaščiten kot spomenik državnega pomena, kar je najvišja raven zaščite kulturne dediščine v Sloveniji. Obstoječa zakonodaja natančno določa območje, vplivno območje, opredeljuje vrednote in določa režime za prav vsako evidentirano enoto posebej, kot tudi skupno za vse. Vsa slovenska nacionalna zakonodaja je usklajena z direktivami evropske zakonodaje. Lastnik spomenikov je Mestna občina Ljubljana. S spomenikom upravljata oddelka Mestne uprave Mestne občine Ljubljana: Oddelek za gospodarske dejavnosti in promet (javne površine) in Oddelek za kulturo (skulpture).

Skupni upravljavec dediščine bo v okviru svojih pristojnosti poskrbel za koordinacijo med vsemi deležniki oziroma posameznimi upravljavci, raziskovanje, preučevanje, promocijo in prezentacijo ter pomoč in svetovanje pri pripravi dokumentacije za pridobivanje finančnih sredstev na različnih javnih razpisih. Z načrtom upravljanja poleg zgoraj omenjenega opredeljujemo tudi vizijo in strateški cilj na področju upravljanja in komuniciranja z javnostjo.

Del tega načrta upravljanja je tudi akcijski načrt za obdobje 2020-2025. Izdelan je na osnovi konservatorskega načrta, ki ga je izdelal Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije novembra 2016. V mapi 3 konservatorskega načrta je opisano stanje ulične ureditve, opreme ter dekorativne oziroma memorialne plastike, poškodbe navedenih elementov in postopki, nujni za vzdrževanje oziroma konservatorsko restavratorsko intervencijo, pri čemer je podana tudi okvirna ocena stroškov, ki so informativne narave in je narejena na zatečeno stanje posameznih elementov. V akcijskem načrtu dejavnosti med leti 2020-2025 so navedeni ukrepi, ki so potrebni za varovanje spomenikov in bi jih bilo potrebno opraviti za zagotovitev primerne stanja za obstoj avtentičnosti spomenikov. To so operativni ukrepi na področju zaščite in upravljanja, na področju konservatorskih in restavratorskih posegov in za zmanjšanje dejavnikov tveganja. Opredeljeni so kazalci za opravljanje monitoringa za fizično substanco spomenika in merila za uspešnost izvedenih konservatorsko restavratorskih posegov. Podana je tudi informacija o dostopnosti za obiskovalce. Vsi deli tega spomeniškega območja so javno dostopni, saj gre za javne površine.

Na podlagi rezultatov spremljanja stanja posameznega spomenika in rednega vzdrževanja se lahko oblikujejo novi utemeljeni predlogi za spremembe in dopolnitve tega načrta upravljanja.

Upravljaec spomenikov je dolžan skupnemu upravljavcu ažurno poročati o vseh dogajanjih na fizični substanci spomenikov po potrebi, sicer pa vsaj enkrat na leto. Zaradi morebitnih sprememb, ki bi nastale zaradi urgentnih konservatorsko restavratorskih posegov na fizični substanci spomenika, tega načrta upravljanja ni potrebno spreminjati.

Pristojnosti za procese izvajanja in spreminjanja načrta upravljanja kot strateškega dokumenta za obdobje do leta 2025 imata Oddelek za gospodarske dejavnosti in promet (v nadaljnjem besedilu: OGDP) ter Oddelek za kulturo (v nadaljnjem besedilu: OK) Mestne uprave Mestne občine Ljubljana kot upravljavca. Ta načrt upravljanja na strani upravljavca potrди Mestni svet Mestne občine Ljubljana.

Akcijski načrt je podlaga za pripravo proračuna ali rebalansa proračuna Mestne občine Ljubljana za posamezno leto, ki ga vsebinsko in finančno pripravijo pristojni oddelki Mestne uprave Mestne občine Ljubljana, potrди pa Mestni svet Mestne občine Ljubljana. V proračun za posamezno leto se iz akcijskih načrtov vključijo naloge skladno s finančnimi zmožnostmi upravljavca v posameznem letu.

Skladno z drugim odstavkom 59. člena in z drugim odstavkom 60. člena ZVKD-1 načrt upravljanja v okviru potrditve dosjeja nominacije z delovnim naslovom Brezčasna humanistična arhitektura Jožeta Plečnika za uvrstitev na UNESCO Seznam svetovne dediščine sprejeme Vlada Republike Slovenije.

II. UVOD

Plečnikova zelena promenada leži v smeri sever jug z začetkom pri Kongresnem trgu, poteka po Vegovi ulici skupaj s Trgom francoske revolucije, kjer se v južni smeri nadaljuje po Emonski cesti do križišča s Zoisovo cesto in zaključi s Trnovskim mostom pred Trnovsko cerkvijo. Je del urbanistične osi, ki poteka v južni smeri od Kongresnega trga preko Vegove do Emonske ceste in preko Trnovskega mostu do Plečnikove hiše na Karunovi ulici, kjer se os zaključi. Vegova ulica poteka vzporedno s Slovensko cesto, Gosposko ulico in nabrežji Ljubljane, s katerimi je ulica povezana z manjšimi prečno potekajočimi ulicami.

Začetke Plečnikovega urejanja zelene promenade zasledimo že v regulacijskih načrtih iz leta 1928, ko je načrtoval ureditvene zasnove, po katerih je ulični prostor dobil celostno podobo. Leta 1929 so prostor začeli urejati. Najprej je bil urejen Trg francoske revolucije in postavitve Ilirskega stebra. Iste leta so nadaljevali še s postavitvijo zidu ob južni strani trga in ureditveno podobo trga zaključili z rekonstrukcijo dela zidu in ureditvijo razgledne terase ob Vegovi ulici. Istočasno so na trgu in ulici zasadili drevorede. Leta 1931 so prenovili objekt Glasbene matice in pred njim uredili park. Zaključno podobo je dobila Vegova ulica šele deset let kasneje z dograditvijo palače Narodne in univerzitetne knjižnice. Kongresni trg s parkom Zvezda je bil po Plečnikovi zasnovi urejen med letoma 1928 in 1932. Prej enotna peščena površina Kongresnega trga je bila preurejena v tlakovano ploščad med Uršulinsko cerkvijo in Filharmonijo. Trnovski most je bil zgrajen po arhitektovmih načrtih med leti 1929 in 1932. Njegova zasnova se v marsičem veže na Trnovsko cerkev, ob kateri stoji, saj deluje kot podaljšek trga pred cerkvijo.

Interdisciplinarna skupina strokovnjakov pod okriljem Ministrstva za kulturo RS pripravlja obsežno dokumentacijo za nominacijo del arhitekta Jožeta Plečnika za vpis na UNESCO Seznam svetovne dediščine. Zaradi izjemne univerzalne vrednosti se na ta seznam uvrščajo tudi Kongresni trg s parkom Zvezda, Vegova ulica, del Trga francoske revolucije in Trnovski most v okviru enote Zelena promenada od Kongresnega trga s parkom Zvezda vzdolž Vegove ulice z Narodno in univerzitetno knjižnico do Trnovskega mostu.

Vsa območja so odprte javne površine in zato tudi ves čas javno dostopni.

V Republiki Sloveniji varovanje in ohranjanje kulturne dediščine poteka na podlagi Zakona o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 16/08, 123/08, 8/11 – ORZVKD39, 90/12, 111/13, 32/16 in 21/18 – ZN Org – v nadaljnjem besedilu: ZVKD-1). Na podlagi ZVKD-1 je bilo potrebno pripraviti konservatorski načrt za celotno območje zelene promenade. Konservatorski načrt za območje Vegove ulice in Trga francoske revolucije je bil narejen novembra 2016, za Kongresni trg s parkom Zvezda in Trnovski most pa januarja 2019. V konservatorskih načrtih so med drugim opisani vsi potrebni ukrepi za varovanje in ohranitev avtentičnosti in so podlaga za pripravo akcijskih načrtov, ki so zajeti v načrtu upravljanja. Mestna občina Ljubljana bo kot lastnik in upravljavec odgovorno upravljala tudi s Plečnikovimi ureditvami, ki niso del nominacije: Emonska cesta, Karunova ulica, drevored brez na Eipprovi ulici in ureditve brežin Gradašnice. Strokovne podlage za varovanje in ohranjanje so v konservatorskih načrtih, ki ju je lastnik in upravljavec prejel leta 2017 in leta 2019. Izdelavo konservatorskih načrtov je financiralo Ministrstvo za kulturo.

Spomenik je zaščiten z Odlokom o razglasitvi del arhitekta Jožeta Plečnika v Ljubljani za kulturne spomenike državnega pomena (Uradni list RS, št. 51/09, 88/14, 19/16, 76/17 in 17/18 – v nadaljnjem besedilu: odlok).

Za varovanje kulturne dediščine je pristojen Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Območna enota Ljubljana, Tržaška cesta 4, 1000 Ljubljana. V letu 2016 je bil imenovan odgovorni konservator za Plečnikovo dediščino na območju Območne enote Ljubljana. Svetuje pri izvedbi konservatorskih načrtov, načrtov upravljanja in izvaja monitoring nad materialno substanco spomenikov ter izvaja nadzor nad strokovnim izvajanjem posegov.

Načrt upravljanja je narejen za obrobje 2020-2025. Zaradi morebitnih sprememb, ki bi nastale zaradi urgentnih konservatorsko restavratorskih posegov na fizični substanci spomenika, tega načrta upravljanja ni potrebno spreminjati.

Pristojnosti za procese izvajanja in spreminjanja načrta upravljanja kot strateškega dokumenta do leta 2025 imata OGD in OK v imenu lastnika. Ta načrt upravljanja potrjuje Mestni svet Mestne občine Ljubljana.

V procesu priprave nominacije se vzpostavlja dvostopenjski način upravljanja po UNESCO smernicah in temelji na sodelovanju med skupnim upravljavcem in posameznimi upravljavci nominiranih Plečnikovih del na UNESCO Seznam svetovne dediščine. Načrti upravljanja posameznih spomenikov ali spomeniških območij so izvedeni vzporedno z nastajajočim skupnim načrtom upravljanja in s pripravo nominacije. So sestavni del skupnega načrta upravljanja in po vsebini obsegajo upravljanje in varovanje fizične substance posameznega spomenika ter upravljanje in nadzorovanje obiska, kjer je to smiselno, medtem ko je skupni upravljavec zadolžen za mehke vsebine in koordinacijo med posameznimi upravljavci.

Namen in cilj načrta upravljanja za **Zeleno promenado od Kongresnega trga s parkom Zvezda vzdolž Vegove ulice z Narodno in univerzitetno knjižnico do Trnovskega mostu** je ohranjanje njene izjemne univerzalne vrednosti. Zato načrt upravljanja definira varovanje in ohranjanje fizične substance, urejanje dostopnosti ter sodelovanja pri upravljanju mehkih vsebin s skupnim upravljavcem.

III. PRAVNA PODLAGA IN ZAŠČITA KONSTITUTIVNEGA ELEMENTA DEDIŠČINE

Pravno je Zelena promenada od Kongresnega trga s parkom Zvezda vzdolž Vegove ulice z Narodno in univerzitetno knjižnico do Trnovskega mostu zaščitena na več ravneh. Plečnikova kulturna dediščina je zaščitena kot spomenik državnega pomena, kar je najvišja raven zaščite kulturne dediščine v Sloveniji. Območje pa deloma zajema tudi rečico Gradaščico, ki je zaščitena kot naravna vrednota.

Pravna podlaga za zaščito konstitutivnega elementa dediščine je:

1. ODLOK O RAZGLASITVI DEL ARHITEKTA JOŽETA PLEČNIKA V LJUBLJANI ZA KULTURNE SPOMENIKE DRŽAVNEGA POMENA (Uradni list RS, št. 51/09, 88/14, 19/16, 76/17, 17/18)

Za kulturne spomenike državnega pomena so s tem odlokom razglašena dela arhitekta Jožeta Plečnika v Ljubljani, in sicer enote nepremične kulturne dediščine (v nadaljnjem besedilu: enote) ali njihovi deli. Izbrane enote imajo posebno kulturno vrednost, ker so izrazit dosežek ustvarjalnosti ter pomemben del prostora in dediščine Republike Slovenije. Enote imajo izjemen kulturni pomen za Republiko Slovenijo. Poseben pomen imajo kot celota, imenovana Plečnikova Ljubljana, zlasti za glavno mesto Slovenije. Poseben družbeni pomen posamezne enote je lahko: kulturni, arheološki, arhitekturni, etnološki, naselbinski, umetnostni, vrtnoarhitekturni in zgodovinski. Enote so varovane z namenom ohraniti ustvarjalno delo arhitekta Jožeta Plečnika in njegovih sodelavcev v Ljubljani kot dragoceno kulturno vrednoto. Razglasitev omogoča boljšo posamezno in celostno prepoznavnost, spodbuja spomeniškovarstveno in znanstvenoraziskovalno delo ter primerno rabo spomenikov.

Načrt upravljanja zajema komponente Trnovski most (EŠD 5648 – v okviru EŠD 22824), Vegova ulica in Trg francoske revolucije (EŠD 5653) in Kongresni trg s Parkom Zvezda (EŠD 368).

A. KONGRESNI TRG (EŠD 368) – 6. člen

Za kulturni spomenik državnega pomena je z odlokom razglašena enota Ljubljana – Kongresni trg (EŠD 368). V okviru te enote se za kulturni spomenik državnega pomena razglasi tudi enota Ljubljana – Spomenik demonstracijam na Kongresnem trgu (EŠD 22784). Enota je kulturni spomenik z umetnostnimi, arhitekturnimi zgodovinskimi, arheološkimi, vrtnoarhitekturnimi ter naselbinskimi vrednotami.

Vrednote, ki utemeljujejo razglasitev za kulturni spomenik državnega pomena, so:

- po zasnovi arhitekta Plečnika so (1928–1940) uredili tlakovano ploščad trga, preuredili linije poti in zasaditev parka Zvezda, urejali dostope in dodali prenesene spomenike (znamenje sv. Trojice),
- Plečnik je zasnoval še spomenik demonstracijam (kip Božo Pengov), učenci posamezne dodatke (Boris Kobe, vodnjak, 1940; Anton Bitenc, Emonec, 1966),
- trg s parkom Zvezda je najpomembnejša Plečnikova zasnova odprtega prostora v jedru Ljubljane in zaključek urbanistične poteze, izteka Vegove ulice,
- trg je zgodovinsko izjemen prostor, na katerem so potekali številni pomembni dogodki v zgodovini Slovenije.

Varovani elementi spomenika so:

- Plečnikova avtorska zasnova parterne ureditve,
- javni spomeniki na trgu in zelenicah,
- mestno pohištvo iz obdobja Plečnikove ureditve,
- vrtnoarhitekturna zasnova z zelenicami in platanami

Za spomenik veljajo varstveni režimi iz prvega, drugega, četrtega, petega, šestega in sedmega odstavka 56. člena tega odloka.

Prvi odstavek 56. člena opredeljuje splošni varstveni režim, ki določa:

- celostno ohranjanje imenovanih varovanih elementov spomenika,
- zagotavljanje ustrezne namembnosti celote in posameznih enot skladno z varovanimi vrednotami spomenika in prvotnimi namembnostmi,
- podreditev vseh posegov v spomenik in njegove enote ohranjanju spomenika v obliki, legi, gabaritih, konstrukciji, materialih, strukturi in barvni podobi,
- prepoved spreminjanja varovanih elementov spomenika; če je spomenik ali njegov varovani del okrnjen, je treba zagotoviti povrnitev v prvotno stanje na stroške povzročitelja,
- prepoved premeščanja spomenika ali njegovih delov, razen če je premestitev nujna zaradi fizične zaščite spomenika ali njegovih delov,
- prepoved postavljanja ali gradnje trajnih ali začasnih objektov v območju spomenika, vključno z nadzemno infrastrukturo in nosilci reklam ali drugih oznak, razen kadar so ti potrebni za uporabo, funkcioniranje, ohranjanje in prezentacijo spomenika in skladni s kulturnovarstvenimi pogoji pristojnega zavoda,
- ohranjanje vedut na spomenik in s ali iz spomenika na okolico,
- označitev posameznega spomenika, razen manjših javnih spomenikov, s primerno oznako, ki ne krni likovne podobe ali posameznih delov kulturnega spomenika,
- redno vzdrževanje spomenika in njegovih delov ter neposredne okolice,
- predhodno izdelavo konservatorskega načrta za večje posege v spomenik ali njegovo celovito prenovo.

Druzi odstavek 56. člena opredeljuje varstvene režime za spomenike z arheološkimi značilnostmi, ki določa:

- prepoved kakršnih koli destruktivnih posegov v prezentirane dele spomenika ali v zemeljske plasti, vključno z novo podzemno infrastrukturo, razen izjemoma zaradi posegov, ki so nujni zaradi ohranjanja spomenika, njegove neposredne okolice ter njegove funkcije in so izvedeni pod kulturnovarstvenimi pogoji pristojnega zavoda.

Četrty odstavek 56. člena opredeljuje varstveni režim za spomenike z vrtnoarhitekturnimi vrednotami, ki določa:

- varovanje, ohranjanje in rekonstruiranje elementov oblikovane narave, vrtnoarhitekturne kompozicije z vsemi strukturnimi prvinami in medsebojnimi razmerji med grajenimi in vegetacijskimi prvinami,
- prepovedano je spreminjanje kompozicijske zasnove, njenih sestavnih delov in namembnosti vrtnoarhitekturnih površin,
- prepovedano je poseganje v varovano območje tako, da bi bilo to vizualno ali fizično okrnjeno z zapiranjem pogledov, obzidavo, gradnjo in postavljanjem objektov ali urbane opreme (mestnega pohištva), ki ne bi bila prilagojena zgoraj naštetim zahtevam.

Pety odstavek 56. člena opredeljuje varstveni režim za umetnostne oziroma arhitekturne vrednote spomenika, ki določa:

- ohranjanje vseh ovrednotenih likovnih značilnosti zunanosti in notranosti posameznih enot ter Plečnikove avtorsko zasnovane opreme, kjer je ta del posamezne enote, v njihovi izvirnosti in neokrnjenosti.

Šesti odstavek 56. člena opredeljuje režim za zgodovinske vrednote spomenika, ki določa:

- da je, kjer to zahteva ogroženost posameznih elementov, treba zagotoviti primerno zimsko zaščito (npr.: kipi v odprtem prostoru, vodnjaki).

Sedmi odstavek 56. člena opredeljuje režim za naselbinske vrednote spomenika, ki določa:

- varovani so osnovna parcelacija enot, gabariti objektov in oblike streh ter značilni sistemi gradnje (gostota, odnosi, tipi),
- varovana je nezazidljivost odprtih javnih prostorov,
- varovani so Plečnikova avtorsko zasnovana stavbna oprema, ulične fasade in strehe v njihovi materialni pojavnosti in barvni skladnosti,
- varovani sta prometno pretočna ulična in cestna mreža, namenjena mešanemu prometu, prednostno pešcev,
- varovana je zgodovinsko, etnološko in arhitektonsko utemeljena ter oblikovno skladna namembnost javnih prostorov (trgov, parkov, zelenic),
- varovani so avtorski elementi urbane opreme (mestnega pohištva) z značilno funkcijo, materiali in detajli oblikovanja. Mestno pohištvo, izdelano po Plečnikovih načrtih, ne sme biti nameščeno zunaj površin, kjer je bilo prvotno, razen kjer je to dovoljeno na podlagi predhodnega soglasja pristojnega zavoda.

B. VEGOVA ULICA IN TRG FRANCOSKE REVOLUCIJE – 15. člen

Za kulturni spomenik državnega pomena je razglašena enota Ljubljana – Emonska cesta, Trg francoske revolucije in Vegova ulica (EŠD 5635). V okviru te enote so za kulturni spomenik državnega pomena razglašene tudi enote, javni spomeniki skladateljem: Ljubljana – Spomenik Antonu Foersterju (EŠD 9627), Ljubljana – Spomenik Benjaminu Ipavcu (EŠD 9628), Ljubljana – Spomenik Davorinu Jenku (EŠD 9629), Ljubljana – Spomenik Emilu Adamiču (EŠD 9630), Ljubljana – Spomenik Franu Gerbiču (EŠD 9632), Ljubljana – Spomenik Hugolinu Sattnerju (EŠD 9634), Ljubljana – Spomenik Jakobu Petelinu Gallusu (EŠD 9636), Ljubljana – Spomenik Mateju Hubadu (EŠD 9637), Ljubljana – Spomenik Stevanu Mokranjcu (EŠD 9640), Ljubljana – Spomenik Vatroslavu Lisinskemu (EŠD 9641). Razglasijo se tudi enote, javni spomeniki: Ljubljana – Spomenik Ivanu Prijatelju (EŠD 9635), Ljubljana – Spomenik Simonu Gregorčiču (EŠD 9639) in Ljubljana – Ilirski steber (EŠD 9643). Enote so kulturni spomenik z umetnostnimi, arhitekturnimi, vrtno arhitekturnimi, arheološkimi, zgodovinskimi in naselbinskimi vrednotami.

Vrednote, ki utemeljujejo razglasitev za kulturni spomenik državnega pomena, so:

- Plečnikova izjemna »zelena avenija« med Kongresnim trgom, po Vegovi ulici čez Trg francoske revolucije in po Emonski cesti v smeri mostu čez Gradaščico ali do arhitektove hiše na Karunovi ulici,
- Plečnik je s tlakovanji, mestnim pohištvom, spomeniki, manjšimi arhitekturami in drevoredi ter drugo zazelenitvijo povezal različne sekvence prostora, elemente zgodovinskih obdobij, arhitekturne in likovne prvine ter ustvaril mestno magistralo, ki je ključni element Plečnikove zelene Ljubljane.

Varovani elementi spomenika so:

- koncept ureditve ulic in trga s terasami, tlakovanji, spomeniki, stopnišči, kioskom in drugim mestnim pohištvom, vključno z vrtno arhitekturnimi elementi,
- vsi javni spomeniki skladateljem iz prvega odstavka tega člena (avtor kipar Lojze Dolinar), drugi javni spomeniki iz prvega odstavka tega člena (Ivanu Prijatelju, delo Franceta Goršeta; in Simonu Gregorčiču, delo Zdenka Kalina) in javni spomeniki (Francetu Kidriču, Franu Ramovšu in Rajku Nahtigalu, vsi delo kiparja Borisa Kalina) na terasi pred knjižnico,
- Ilirski steber (avtor kipar Lojze Dolinar), z vsemi detajli ureditve in vrtno arhitekturnimi elementi.

Za spomenik veljajo varstveni režimi iz prvega, drugega, četrtega, petega, šestega in sedmega odstavka 56. člena tega odloka. Za Trg francoske revolucije dodatno velja varstveni režim, ki določa podrejanje

prometnega režima, vključno z zarisovanjem prometnih talnih oznak, Plečnikovi zasnovi. Na trgu ne sme biti začasnih objektov. Izjeme za posebne prireditve predhodno odobri pristojni zavod. Za vplivno območje spomenika velja varstveni režim iz devetega odstavka 56. člena tega odloka.

56. člen odloka določa varstvene režime

Za spomenik veljajo varstveni režimi iz prvega, drugega, četrtega, petega, šestega in sedmega odstavka 56. člena tega odloka. Za Trg francoske revolucije dodatno velja varstveni režim, ki določa podrejanje prometnega režima, vključno z zarisovanjem prometnih talnih oznak, Plečnikovi zasnovi. Na trgu ne sme biti začasnih objektov. Izjeme za posebne prireditve predhodno odobri pristojni zavod. Za vplivno območje spomenika velja varstveni režim iz devetega odstavka 56. člena tega odloka.

Prvi odstavek 56. člena opredeljuje splošni varstveni režim, ki določa:

- celostno ohranjanje imenovanih varovanih elementov spomenika,
- zagotavljanje ustrezne namembnosti celote in posameznih enot skladno z varovanimi vrednotami spomenika in prvotnimi namembnostmi,
- podreditev vseh posegov v spomenik in njegove enote ohranjanju spomenika v obliki, legi, gabaritih, konstrukciji, materialih, strukturi in barvni podobi,
- prepoved spreminjanja varovanih elementov spomenika; če je spomenik ali njegov varovani del okrnjen, je treba zagotoviti povrnitev v prvotno stanje na stroške povzročitelja,
- prepoved premeščanja spomenika ali njegovih delov, razen če je premestitev nujna zaradi fizične zaščite spomenika ali njegovih delov,
- prepoved postavljanja ali gradnje trajnih ali začasnih objektov v območju spomenika, vključno z nadzemno infrastrukturo in nosilci reklam ali drugih oznak, razen kadar so ti potrebni za uporabo, funkcioniranje, ohranjanje in prezentacijo spomenika in skladni s kulturnovarstvenimi pogoji pristojnega zavoda,
- ohranjanje vedut na spomenik in s ali iz spomenika na okolico,
- označitev posameznega spomenika, razen manjših javnih spomenikov, s primerno oznako, ki ne krni likovne podobe ali posameznih delov kulturnega spomenika,
- redno vzdrževanje spomenika in njegovih delov ter neposredne okolice,
- predhodno izdelavo konservatorskega načrta za večje posege v spomenik ali njegovo celovito prenovu.

Druzi odstavek 56. člena opredeljuje varstvene režime za spomenike z arheološkimi značilnostmi, ki določa:

- prepoved kakršnih koli destruktivnih posegov v prezentirane dele spomenika ali v zemeljske plasti, vključno z novo podzemno infrastrukturo, razen izjemoma zaradi posegov, ki so nujni zaradi ohranjanja spomenika, njegove neposredne okolice ter njegove funkcije in so izvedeni pod kulturnovarstvenimi pogoji pristojnega zavoda.

Četrty odstavek 56. člena opredeljuje varstveni režim za spomenike z vrtnoarhitekturnimi vrednotami, ki določa:

- varovanje, ohranjanje in rekonstruiranje elementov oblikovane narave, vrtnoarhitekturne kompozicije z vsemi strukturnimi prvinami in medsebojnimi razmerji med grajenimi in vegetacijskimi prvinami,
- prepovedano je spreminjanje kompozicijske zasnove, njenih sestavnih delov in namembnosti vrtnoarhitekturnih površin,
- prepovedano je poseganje v varovano območje tako, da bi bilo to vizualno ali fizično okrnjeno z zapiranjem pogledov, obzidavo, gradnjo in postavljanjem objektov ali urbane opreme (mestnega pohištva), ki ne bi bila prilagojena zgoraj naštetim zahtevam.

Peti odstavek 56. člena opredeljuje varstveni režim za umetnostne oziroma arhitekturne vrednote spomenika, ki določa:

- ohranjanje vseh ovrednotenih likovnih značilnosti zunanosti in notranosti posameznih enot ter Plečnikove avtorsko zasnovane opreme, kjer je ta del posamezne enote, v njihovi izvirnosti in neokrnjenosti.

Šesti odstavek 56. člena opredeljuje režim za zgodovinske vrednote spomenika, ki določa:

- da je, kjer to zahteva ogroženost posameznih elementov, treba zagotoviti primerno zimsko zaščito (npr.: kipi v odprtem prostoru, vodnjaki).

Sedmi odstavek 56. člena opredeljuje režim za naselbinske vrednote spomenika, ki določa:

- varovani so osnovna parcelacija enot, gabariti objektov in oblike streh ter značilni sistemi gradnje (gostota, odnosi, tipi),
- varovana je nezazidljivost odprtih javnih prostorov,
- varovani so Plečnikova avtorsko zasnovana stavbna oprema, ulične fasade in strehe v njihovi materialni pojavnosti in barvni skladnosti,
- varovani sta prometno pretočna ulična in cestna mreža, namenjena mešanemu prometu, prednostno pešcev,
- varovana je zgodovinsko, etnološko in arhitektonsko utemeljena ter oblikovno skladna namembnost javnih prostorov (trgov, parkov, zelenic),
- varovani so avtorski elementi urbane opreme (mestnega pohištva) z značilno funkcijo, materiali in detajli oblikovanja. Mestno pohištvo, izdelano po Plečnikovih načrtih, ne sme biti nameščeno zunaj površin, kjer je bilo prvotno, razen kjer je to dovoljeno na podlagi predhodnega soglasja pristojnega zavoda.

Za vplivno območje spomenika velja varstveni režim iz devetega odstavka 56. člena tega odloka:

Deveti odstavek 56. člena za vplivno območje spomenika velja varstveni režim, ki določa:

- ohranjanje obstoječega nepozidanega odprtega prostora in tradicionalne rabe prostora, kjer je to nujno za ohranjanje integritete kulturnega spomenika,
- prepoved postavljanja ali gradnje začasnih objektov na območju obstoječih odprtih prostorov, zlasti zelenic, parkovnih površin in vrtov, razen kadar so ti potrebni za uporabo, funkcioniranje, ohranjanje in prezentacijo spomenika in skladni s kulturnovarstvenimi pogoji pristojnega zavoda,
- dopustne so s kulturovarstvenimi pogoji usklajene celovite parkovne ureditve ali manjši vrtnoarhitekturni posegi,
- izjemoma so dopustne s kulturovarstvenimi pogoji usklajene nujne, predvsem podzemne komunalne, prometne, energetske in telekomunikacijske ureditve,
- prilagoditev morebitnih nadomestnih gradenj v vplivnem območju v gabaritih in funkciji spomeniku,
- ohranjanje vedut na spomenik in s ali iz spomenika na okolico.

C. TRNOVSKI MOST (EŠD 5648 – v okviru EŠD 22824) – 40. člen

Za kulturni spomenik državnega pomena je razglašena enota Ljubljana – Nabrežja Gradaščice (EŠD 22824). V okviru te enote se za kulturni spomenik državnega pomena razglasita tudi enoti Ljubljana – Trnovski most (EŠD 5648) in Ljubljana – Drevored brez ob Eipprovi (EŠD 22828) Enota je kulturni spomenik z umetnostnimi, arhitekturnimi, vrtno arhitekturnimi in naselbinskimi vrednotami.

Vrednote, ki utemeljujejo razglasitev za kulturni spomenik državnega pomena, so:

- Plečnikova ureditev brežin Gradaščice je del večjega mestnega projekta za ureditve rečnih nabrežij,

- Plečnik je z oblikovanjem dostopov k reki, mostov, zasaditvijo in ureditvijo stopnišča za perice ter dopolnjevanjem obstoječih historičnih grajenih in vegetacijskih prvin presegel koncept ločevanja mesta, meščanov in vode, ki je bil takrat večinoma uveljavljen v mestnem prostoru.

Varovani elementi spomenika so:

- urejena nabrežja v celoti,
- Trnovski most (1932) z brezami in kipom Janeza Krstnika (kipar Nikolaj Pirnat),
- drevored brez ob Eiprovi,
- mestno pohoštvo,
- drugo drevje ob rečni strugi.

Za spomenik veljajo varstveni režimi iz prvega, četrtega, petega in sedmega odstavka 56. člena tega odloka. Možne so dodatne parkovne ureditve travnatih brežin, prilagojene osnovni Plečnikovi zamisli.

Prvi odstavek 56. člena opredeljuje splošni varstveni režim, ki določa:

- celostno ohranjanje imenovanih varovanih elementov spomenika,
- zagotavljanje ustrezne namembnosti celote in posameznih enot skladno z varovanimi vrednotami spomenika in prvotnimi namembnostmi,
- podreditev vseh posegov v spomenik in njegove enote ohranjanju spomenika v obliki, legi, gabaritih, konstrukciji, materialih, strukturi in barvni podobi,
- prepoved spreminjanja varovanih elementov spomenika; če je spomenik ali njegov varovani del okrnjen, je treba zagotoviti povrnitev v prvotno stanje na stroške povzročitelja,
- prepoved premeščanja spomenika ali njegovih delov, razen če je premestitev nujna zaradi fizične zaščite spomenika ali njegovih delov,
- prepoved postavljanja ali gradnje trajnih ali začasnih objektov v območju spomenika, vključno z nadzemno infrastrukturo in nosilci reklam ali drugih oznak, razen kadar so ti potrebni za uporabo, funkcioniranje, ohranjanje in prezentacijo spomenika in skladni s kulturnovarstvenimi pogoji pristojnega zavoda,
- ohranjanje vedut na spomenik in s ali iz spomenika na okolico,
- označitev posameznega spomenika, razen manjših javnih spomenikov, s primerno oznako, ki ne krni likovne podobe ali posameznih delov kulturnega spomenika,
- redno vzdrževanje spomenika in njegovih delov ter neposredne okolice,
- predhodno izdelavo konservatorskega načrta za večje posege v spomenik ali njegovo celovito prenovno.

Četrty odstavek 56. člena opredeljuje varstveni režim za kulturne spomenike z vrtnoarhitekturnimi vrednotami, ki določa:

- varovanje, ohranjanje in rekonstruiranje elementov oblikovane narave, vrtnoarhitekturne kompozicije z vsemi strukturnimi prvinami in medsebojnimi razmerji med grajenimi in vegetacijskimi prvinami,
- prepovedano je spreminjanje kompozicijske zasnove, njenih sestavnih delov in namembnosti vrtnoarhitekturnih površin,
- prepovedano je poseganje v varovano območje tako, da bi bilo to vizualno ali fizično okrnjeno z zapiranjem pogledov, obzidavo, gradnjo in postavljanjem objektov ali urbane opreme (mestnega pohoštva), ki ne bi bila prilagojena zgoraj naštetim zahtevam.

Peti odstavek 56. člena opredeljuje varstveni režim za kulturne spomenike z umetnostnimi oziroma arhitekturnimi vrednotami, ki določa:

- ohranjanje vseh ovrednotenih likovnih značilnosti zunanosti in notranosti posameznih enot ter Plečnikove avtorsko zasnovane opreme, kjer je ta del posamezne enote, v njihovi izvirnosti in neokrnjenosti.

Sedmi odstavek 56. člena opredeljuje varstveni režim za kulturne spomenike z naselbinskimi vrednotami, ki določa:

- varovani so osnovna parcelacija enot, gabariti objektov in oblike streh ter značilni sistemi gradnje (gostota, odnosi, tipi),
- varovana je nezazidljivost odprtih javnih prostorov,
- varovani so Plečnikova avtorsko zasnovana stavbna oprema, ulične fasade in strehe v njihovi materialni pojavnosti in barvni skladnosti,
- varovani sta prometno pretočna ulična in cestna mreža, namenjena mešanemu prometu, prednostno pešcev,
- varovana je zgodovinsko, etnološko in arhitektonsko utemeljena ter oblikovno skladna namembnost javnih prostorov (trgov, parkov, zelenic),
- varovani so avtorski elementi urbane opreme (mestnega pohištva) z značilno funkcijo, materiali in detajli oblikovanja. Mestno pohištvo, izdelano po Plečnikovih načrtih, ne sme biti nameščeno zunaj površin, kjer je bilo prvotno, razen kjer je to dovoljeno na podlagi predhodnega soglasja pristojnega zavoda.

Lastnik in upravljavec spomenika morata javnosti omogočiti dostop do spomenika in njegovo predstavljanje. Javni dostop ne sme ogroziti spomenika ali posameznih spomeniških vrednot, zlasti ne osnovne namembnosti. Za vse posege v spomenike in njihova vplivna območja, razen če zakon ne določa drugače, je treba predhodno pridobiti kulturnovarstvene pogoje in kulturnovarstveno soglasje pristojnega javnega zavoda. Izvajanje odloka nadzira inšpektorat, pristojen za področje kulturne dediščine.

2. ZAKON O VARSTVU KULTURNE DEDIŠČINE (ZVKD-1) (Uradni list RS, št. 16/08, 123/08, 8/11 – ORZVKD39, 90/12, 111/13, 32/16 in 21/18 – ZNOrg)

Ta zakon določa načine varstva kulturne dediščine ter pristojnosti pri njenem varstvu z namenom omogočiti celostno ohranjanje dediščine.

Za upravljanje spomenikov sta pomembna 59. in 60. člen zakona:

59. člen (upravljanje spomenikov), ki določa:

- (1) Lastnik oziroma posestnik mora zagotoviti upravljanje spomenika v skladu z aktom o razglasitvi neposredno ali tako, da ga poveri upravljavcu.
- (2) Upravljavca morajo imeti vsi spomeniki, ki so varovani na podlagi mednarodnih pogodb, katerih podpisnica je Republika Slovenija, in vsa spomeniška območja. Akt o razglasitvi spomenika lahko predvidi upravljavca tudi za druge spomenike.
- (3) V skladu z aktom o razglasitvi spomeniškega območja lahko organ, ki je izdal akt o razglasitvi, sam neposredno upravlja spomeniško območje v režijskem obratu, ustanovi v ta namen javni zavod, poveri upravljanje javnemu zavodu, ki je ustanovljen z namenom upravljanja spomenikov in spomeniških območij, ali poveri upravljanje fizični ali pravni osebi na podlagi predpisov, ki urejajo javno-zasebno partnerstvo.

- (4) Upravljanje se lahko poveri upravljavcu zavarovanega območja narave, če je tako določeno v aktu o zavarovanju zavarovanega območja narave in če je upravljavec strokovno usposobljen za upravljanje s spomeniškim območjem.
- (5) Upravljanje spomenika in spomeniškega območja se izvaja na podlagi načrta upravljanja.
- (6) Če upravljavec v obnovo in vzdrževanje spomenika vplaga lastna sredstva in prevzema druga bremena in tveganja, lahko organ, ki je izdal akt o razglasitvi, z upravljavcem sklene koncesijsko pogodbo o upravljanju za obdobje, ki je sorazmerno s finančnimi vložki in tveganji upravljavca.

60. člen (načrt upravljanja), ki določa:

- (1) Načrt upravljanja je dokument, s katerim se določijo strateške in izvedbene usmeritve za celovito ohranjanje spomenika ali spomeniškega območja in način izvajanja njegovega varstva. Načrt upravljanja je treba sprejeti za vse spomenike in spomeniška območja, ki imajo upravljavca.
- (2) Načrt upravljanja pripravi upravljavec ob strokovni pomoči zavoda. Načrt upravljanja sprejme organ, ki je sprejel akt o razglasitvi spomenika.
- (3) Načrt upravljanja vsebuje najmanj:
 - pregled kulturnih vrednot, ki jih je posebej treba ohranjati in razvijati,
 - vizijo varstva in razvoja,
 - strateške in izvedbene cilje upravljanja,
 - določbe, ki se nanašajo na upravljavsko strukturo in ukrepe za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami,
 - načrt dejavnost s finančnim okvirjem, še posebej za zagotavljanje dostopnosti in upravljanje obiska,
 - kazalnike in načine spremljanja izvajanja ter
 - rok veljavnosti načrta, način dopolnjevanja in spreminjanja načrta.
- (4) V primeru skupnega upravljanja več teritorialno ali vsebinsko povezanih spomenikov se lahko za vse spomenike sprejme enoten načrt upravljanja.
- (5) Če se spomeniško območje prekriva z območjem, varovanim ali zavarovanim na podlagi predpisov s področja ohranjanja narave, se načrt upravljanja sprejme v soglasju z ministrstvom, pristojnim za ohranjanje narave. Pri njegovi pripravi sodeluje organizacija, pristojna za ohranjanje narave.

3. ODLOK O OBČINSKEM PROSTORSKEM NAČRTU MESTNE OBČINE LJUBLJANA – IZVEDBENI DEL (Ur. l. RS, št. 78/10, 10/11 – DPN, 22/11 – popr., 43/11 – ZKZ-C, 53/12 – obvezna razlaga, 9/13, 23/13 – popr., 72/13 – DPN, 71/14 – popr., 92/14 – DPN, 17/15 – DPN, 50/15 – DPN, 88/15 – DPN, 95/15, 38/16 – avtentična razlaga, 63/16, 12/17 – popr., 12/18 – DPN in 42/18)

63. člen (kulturni spomeniki) odloka določa:

- (1) Kulturni spomenik je nepremična kulturna dediščina, ki je v skladu s predpisi s področja varstva kulturne dediščine razglašena za kulturni spomenik.
- (2) Za kulturne spomenike in njihova vplivna območja velja pravni režim varstva, kot ga opredeljuje konkretni akt o razglasitvi kulturnega spomenika.
- (3) Posegi na kulturne spomenike in njihova vplivna območja so dopustni le s soglasjem organa, pristojnega za varstvo kulturne dediščine.
- (4) Za izvedbo predhodne arheološke raziskave na območju kulturnih spomenikov je treba pridobiti soglasje za raziskavo in odstranitev arheološke ostaline na podlagi predpisov s področja varstva kulturne dediščine.

- (5) Objekti in območja iz prvega odstavka tega člena so prikazani na spletni strani MOL kot del Prikaza stanja prostora in se sproti posodablajo.

IV. LOKACIJA, LASTNIŠTVO IN UPRAVLJANJE

EŠD	368, 5635 (9627, 9628, 9629, 9630, 9632, 9634, 9636, 9637, 9640, 9641, 9643, 9635, 9639), 5648 – v okviru EŠD 22824
Ime enote	1. KONGRESNI TRG S PARKOM ZVEZDA 2. VEGOVA ULICA IN TRG FRANCOSKE REVOLUCIJE 3. TRNOVSKI MOST
Občina	Mestna občina Ljubljana
Katastrska občina	k. o. Ljubljana mesto
Parcelne številke	1. KONGRESNI TRG S PARKOM ZVEZDA obsega parcele št. 3200, 3276 (del parcele/ceste na zahodni strani Kongresnega trga, vzdolž Uršulinskega samostana), 3289 (del parcele, brez Gerberjevega stopnišča), 3290, vse k. o. Ajdovščina. 2. VEGOVA ULICA IN TRG FRANCOSKE REVOLUCIJE obsega parcele št. 178/13, 178/20, 178/21, 178/22, 178/23, vse k. o. Gradišče I; parcele št., 141, 154/12 (zahodni del parcele ob Vegovi ulici), 154/14, 159 (zahodni del parcele ob Vegovi ulici), 164/3, 164/6 (zahodni del parcele ob severozahodnem vogalu Narodne in univerzitetne knjižnice), 164/7, vse k. o. Ljubljana mesto. 3. TRNOVSKI MOST obsega parcelo št. 81/42 (južni del parcele severozahodno od Trnovskega mostu) k. o. Krakovsko predmestje; parcelo št. 1703/9 (del), k. o. Trnovsko predmestje.
Vplivno območje (parc. št., k. o.)	Vplivno območje spomenika obsega parcele št. 3200/1, 3200/2, 3200/3, 3201, 3276/1 (južni del parcele ob Kongresnem trgu), 3276/2, 3276/3, 3289/2, 3289/3, 3289/4, 3290, vse k. o. Ajdovščina; parcele št. *145/2, *147/2, *148, *16/2, *17/3, *17/4, *18/1, *24, *26/1, *26/2, *26/3, *26/4, *26/5, *26/6, *26/8, *26/9, *29, *30/1, *31, *32, *33, *34, *35, 178/16, 178/17, 178/18, 178/19, 178/24, 178/25, 178/27, 178/3 (del ceste ob Rimski do Slovenske ceste), 178/5, 178/6, 186/1, 186/19, 186/2, 196, 24/6, 26/16, 26/17, 26/18, 26/19, 26/20, 26/21, 26/23, 26/25, 26/26, 26/27, 26/38, 26/39, 287/1, 287/2, 289, 290, 294, 300/2, 303, 304/1, 304/2, 305, 306, 307, 308/1, 308/2, 309/7, 309/8, 311, 312, 316, 317, 6/1, 6/10, 6/11, 6/12, 6/13, 6/2, 6/3, 6/4, 6/5, 6/6, 6/7, 6/8, 6/9, 817, 820, 822, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 839, vse k. o. Gradišče I; parcele št. *107, *113, *12, *13, *14, *15, *156, *157, *16/2, *17,

*184, *2/1, *2/2, *21, *23/2, *24, *25, *26, *27, *28, *30, *31, *33, *35, *36, *39, *40, *41, *43/1, *43/2, *44/1, *44/2, *45, *46/1, *46/2, *47, *52/2, *52/3, *54/2, *54/5, *58, *59, *6, *60, *61/1, *61/2, *62, *64, *65, *67/2, *68, *69/2, *69/3, *7, *71/1, *71/2, *72, *79/2, *80, *81, *82, *84, *9/1, *9/2, *9/3, 1/1, 1/2, 1/3, 1/4, 10/1, 10/2, 11/1, 11/2, 12, 13, 14/3, 14/4, 14/5, 14/6, 15, 16, 17/1, 17/2, 17/3, 17/4, 17/5, 18/1, 18/2, 19/1, 19/2, 19/3, 19/4, 19/5, 19/6, 2, 20/1, 20/2, 21/1, 21/2, 21/3, 21/4, 21/5, 21/6, 21/7, 24/1, 24/2, 27/1, 27/3, 27/4, 28/2, 28/4, 28/5, 28/6, 28/7, 29/1, 29/2, 3, 30, 31, 32, 33, 34/1, 34/10, 34/2, 34/3, 34/4, 34/5, 34/6, 34/7, 34/8, 34/9, 35, 36, 37/3, 37/4, 37/5, 4, 45, 46/1, 47/1, 47/10, 47/11, 47/12, 47/14, 47/15, 47/16, 47/17, 47/18, 47/19, 47/2, 47/20, 47/3, 47/4, 47/5, 47/7, 47/9, 48/1, 48/2, 5, 51/10, 51/11, 51/12, 51/13, 51/14, 51/15, 51/16, 51/17, 51/18, 51/3, 51/4, 51/5, 51/6, 51/7, 51/8, 51/9, 52/2, 52/3, 52/4, 52/5, 52/6, 52/7, 53, 54/10, 54/11, 54/12, 54/13, 54/6, 54/7, 54/8, 54/9, 55/1, 55/2, 55/3, 55/4, 55/5, 55/6, 56, 57, 59, 6/1, 6/2, 60/1, 60/2, 62/1, 62/4, 62/5, 626, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 64/1, 64/10, 64/11, 64/12, 64/13, 64/2, 64/3, 64/4, 64/5, 64/6, 64/7, 64/8, 64/9, 65/1, 65/2, 65/3, 65/4, 7/1, 7/2, 71/11, 71/17, 71/2, 71/21, 71/22, 71/23, 71/24, 71/25, 71/32, 71/33, 71/34, 71/5, 71/9, 72/1, 72/2, 73/10, 73/102, 73/103, 73/104, 73/105, 73/106, 73/107, 73/108, 73/21, 73/23, 73/24, 73/33, 73/34, 73/37, 73/38, 73/39, 73/41, 73/42, 73/43, 73/44, 73/45, 73/46, 73/47, 73/48, 73/49, 73/50, 73/51, 73/52, 73/53, 73/54, 73/55, 73/63, 73/64, 73/69, 73/70, 73/71, 73/72, 73/73, 73/74, 73/75, 73/76, 73/77, 73/78, 73/79, 73/84, 73/85, 73/86, 73/9, 73/90, 73/91, 73/92, 75/2, 75/3, 75/4, 75/5, 8/1, 8/2, 81/10, 81/12, 81/14, 81/19, 81/20, 81/21, 81/23, 81/24, 81/25, 81/26, 81/27, 81/29, 81/30, 81/31, 81/32, 81/33, 81/34, 81/35, 81/36, 81/37, 81/38, 81/4, 81/42, 81/43, 81/44, 81/45, 81/46, 81/47, 81/49, 81/50, 81/51, 81/52, 81/8, 87/1, 87/2, 89/1, 89/2, 9/1, 9/2, 9/3, 90/1, 90/2, 90/3, 90/4, 91/1, 91/2, 92/1, 92/2, vse k. o. Krakovsko predmestje; parcele št. *184, *189, *192, *193/1, *193/2, *194/1, *196, *197, *198, *199, *200, *203, *204, *206/1, *206/2, *207, *208, *209, *211, *213, *214, *215, *217, *218/1, *219, *222, *223/2, *224, *227/1, *227/2 (del parcele/stavbišča na Vegovi ulici 3), *229, *231, *232, *233, *234, *235, *238, *239, *240, *241, *242, *243, *244, *245, *246, *247, *248, *249, *360, *361, *368, *373, 135/1, 135/2, 135/4, 135/5, 135/6, 135/7, 135/8, 136/1, 153/125, 154/10, 154/11, 154/12 (osrednji del parcele ob Turjaški ulici), 154/15, 154/16, 154/17, 154/18, 154/19, 154/2, 154/20, 154/21, 154/3, 154/5, 154/6, 154/7, 154/86, 154/87, 154/88, 154/89, 154/9, 159

	(vzhodni del parcele ob Gosposki ulici), 164/2, 164/4, 164/5, 164/6 (del parcele ob severni in zahodni stranici Narodne in univerzitetne knjižnice), 165, 166/1, 166/2, 167/1, 167/2, 167/3, 167/4, 175, 315, 316, 325, 332, 334, 342, 343, 370, 381, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 398, 399, vse k. o. Ljubljana mesto; parcele št. *30, *33, *53, *54, *55, *56, 1692/1, 1692/74 (severni del parcele ob cerkvi sv. Janeza Krstnika v Trnovem), 1703/9 (del Gradaščice med Jekarskim in Trnovskim mostom), 1717, 1718, 182/1, 182/2, 182/3, 182/4, 182/5, 182/6, 28/1, 29, 31, 32/1, 32/2, 32/3, 32/4, 33/1, 33/2, vse k. o. Trnovsko predmestje.
Lastnik parcel: 3200, 3276, 3289, 3290, vse k. o. Ajdovščina; 178/13, 178/20, 178/21, 178/22, 178/23, vse k. o. Gradišče I; 141, 154/12, 154/14, 159, 164/3, 164/6, 164/7, vse k. o. Ljubljana mesto; 81/42 k. o. Krakovsko predmestje	Mestna občina Ljubljana, Mestni trg 1, 1000 Ljubljana Odgovorna oseba: Zoran Jankovič, župan, (01) 306 10 00, glavna.pisarna@ljubljana.si
Lasnik parcele 1703/9, k. o. Trnovsko predmestje	Republika Slovenija, Gregorčičeva ulica 20, 1000 Ljubljana
Upravljavac	Mestna občina Ljubljana, Mestni trg 1, 1000 Ljubljana Odgovorna oseba: Zoran Jankovič, župan, (01) 306 10 00, glavna.pisarna@ljubljana.si <ol style="list-style-type: none"> Javne površine: Mestna občina Ljubljana, Oddelek za gospodarske dejavnosti in promet, Trg MDB 7, 1000 Ljubljana Odgovorna oseba: David Polutnik, 01/306 17 12 in 041 607 400, david.polutnik@ljubljana.si Kontaktna oseba: Tea Hrovat, 01/ 306 17 27, tea.hrovat@ljubljana.si; Irena Ozimek, 01/ 306 17 22, irena.ozimek@ljubljana.si Skulpture v parku Zvezda, na Vegovi ulici, na Trgu francoske revolucije in na Trnovskem mostu: Mestna občina Ljubljana, Oddelek za kulturo, Ambrožev trg 7, 1000 Ljubljana Odgovorna oseba: Mateja Demšič, 01/306 48 45, mateja.demsic@ljubljana.si Kontaktna oseba: Jerneja Batič, 01/306 48 41, jerneja.batic@ljubljana.si
Pristojna strokovna služba za kulturno dediščino	Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Poljanska cesta 40, 1000 Ljubljana
Konservatorski nadzor	Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Območna enota Ljubljana, Tržaška cesta 4, 1000 Ljubljana

V. PREDSTAVITEV KONSTITUTIVNEGA ELEMENTA DEDIŠČINE

A. Položaj in geografske koordinate konstitutivnega elementa dediščine

Koordinate: Ljubljana, Zelena promenada od Kongresnega trga s parkom Zvezda vzdolž Vegove ulice z Narodno in univerzitetno knjižnico do Trnovskega mostu

46° 02' 51" N,

14° 30' 13" E

B. Zgodovina in opis konstitutivnega elementa dediščine

1. KONGRESNI TRG S PARKOM ZVEZDA

Kongresni trg leži v središču mesta in skupaj s parkom Zvezda, na katerega meji, predstavlja stičišče antične, baročne, klasicistične in moderne Ljubljane. Je pravokotne oblike in osno orientiran v smeri vzhod-zahod. Trg obsega prostor obdan s pomembnimi ljubljanskimi stavbami: Uršulinska cerkev, Slovenska filharmonija in nekdanji deželni dvorec oziroma današnji sedež Univerze v Ljubljani. Na zahodni strani ga omejuje Slovenska cesta, vzhodna stranica poteka vzporedno z nabrežjem reke Ljubljanice na drugi strani stavb. Celotna severna stranica trga se stika s parkom in izteče v Gledališko Stolbo, ki povezuje trg in park z rečnim nabrežjem. Južno stranico trga zapira skupina stavb, ki poteka v liniji s severno stranico nekdanjega obzidja antične Emone vse do mesta, kjer se v Kongresni trg izteče Vegova ulica, nekdanji obrambni jarek srednjeveškega mestnega obzidja.

Kongresni trg so uredili leta 1821, kot prostor za parade, ki so potekale ob kongresu evropske Svete zaveze. Po končanem kongresu so leta 1824 prostor uredili kot park in zasadili akacije. Leta 1860 so akacije zamenjali s kostanji in v parku postavili spomenik maršalu Radetzkyju – prvi javni spomenik v Ljubljani. Spomenik so odstranili po razpadu Avstro-ogrske leta 1918 in je danes na ogled v Mestnem muzeju.

Arhitekt Jože Plečnik se je s Kongresnim trgom intenzivno ukvarjal med obema vojnoma. Leta 1928, ko je dobil prvo naročilo za preureditev Kongresnega trga, se je naloge lotil v sklopu nove velike urbanistične osi Trnovska cerkev – park Zvezda – Južni trg, ki jo je zarisal že v študiji regulacije Ljubljane in okolice. Projekt je postopoma dopolnjeval do druge svetovne vojne, med njo in po njej. Ta projekt velja za enega od Plečnikovih poskusov, da bi v Ljubljani zasnoval nekaj monumentalnega, kar bi mesto naredilo primerljivo z velikimi evropskimi prestolnicami.

Kongresni trg s parkom Zvezda je največji mestni trg, ohranjen od 19. stoletja naprej in še danes predstavlja ključni del mestnega odprtega prostora, ki mu je dal močan pečat arhitekt Jože Plečnik. Vloga parka Zvezda kot zelene površine se je ohranila do danes.

Trg je v času gradnje garažne hiše pod Kongresnim trgom (2009-2011) doživel celovito prenovno in vzpostavitev stanja po Plečnikovih načrtih, saj je bil trg dolga desetletja parkirišče za avtomobile.

ARHITEKTURNA ZASNOVA IN LIKOVNE PRVINE KONGRESNEGA TRGA S PARKOM ZVEZDA

Peščena površina obstoječega **Kongresnega trga** je bila med leti 1928 in 1932 preurejena v tlakovano ploščad v sklopu nove velike urbanistične kompozicije Trnovska cerkev – Zvezda – Južni trg. Nagnjena ploskev trga je tlakovana s preprogo iz mreže betonskih plošč kot nevtralno podlago. Hkrati je poudarjen perspektivni učinek prostora med dominantno Uršulinske cerkve in stavbo Slovenske filharmonije. Simetrala trga je označena z nizom mestnih svetilk. Kongresni trg se pred Uršulinsko cerkvijo razširi do Wurtzbahove palače. Tu v zamaknjeni osi trga oziroma v osi cerkve stoji znamenje sv. Trojice, ki je bilo preneseno z Ajdovščine (1927), in cerkev preko Slovenske ceste optično poveže s trgom. Stopnice pred Uršulinsko cerkvijo so bile po Plečnikovem načrtu med letoma 1930 in 1932 nadomeščene s stopniščem z ograjo.

Park Zvezda leži na stičišču rimske, srednjeveške, baročne, klasicistične in moderne Ljubljane ter skupaj s Kongresnim trgom predstavlja enega največjih urbanih prostorov v jedru mesta. Ima pravokotno obliko in je osno orientiran v smeri vzhod-zahod. Vizualno je naravnano na grad, ki se kot dominantna dviga za njim. Park je bil že v 19. stoletju urejen na zemljišču podrtega kapucinskega samostana. Park se je prek Gerberjevega stopnišča in Gledališke Stolbe povezuje s starim mestnim jedrom in nabrežjem reke Ljubljanice.

Urejanja parka Zvezda se je Plečnik lotil po ureditvi Kongresnega trga. Leta 1929 so na novo uredili poti, Plečnik pa je želel stare kostanje zamenjati s platanami. Temu so se meščani uprli, zato so zasaditev platan izvedli šele leta 1940.

Po atentatu na kralja Aleksandra (1934) so v Ljubljani sklenili postaviti kralju spomenik. Na razpisu je bil izbran predlog kiparja Lojzeta Dolinarja in arhitekta Hermana Husa, ki sta spomenik postavila v parku Zvezda na mesto, kjer je prej stal spomenik maršalu Radetzkyju. Po Plečnikovih načrtih so na robu parka v osi Vegove ulice postavili paviljon za vremensko hišico. Plečnik se z ureditvijo parka od leta 1940 ni več neposredno ukvarjal. Dela je vodil njegov učenec in mestni arhitekt Boris Kobe, ki je sledil Plečnikovim zamislim. Kobe je park do pomladi 1941 tudi dokončno uredil. Zasnoval je kamnit vodnjak na mestu nekdanjega, ki je stal na vrtu nekdanjega kapucinskega samostana. Nasproti Kazine je uredil kavarniški vrt z glasbenim paviljonom. Italijani so v noči med 25. in 26. julijem 1941 Aleksandrov spomenik podrli. Med drugo svetovno vojno so zaradi pomanjkanja hrane park Zvezda namenili vrtovom za pridelovanje hrane. V parku so zadnjič kmetovali še leta 1945.

Leta 1952 so v parku po Plečnikovih načrtih postavili spomenik ženskim demonstracijam. Priključitev Primorske in pridobitev izhoda na morje so leta 1954 počastili s sidrom, ki stoji na mestu nekdanjega Aleksandrovega spomenika in spomenika maršalu Radetzkyju.

Plečnikov učenec arhitekt Anton Bitenc je v 60-ih letih 20. stoletja urejal arkade ob Slovenski cesti in uredil tudi podhod pod cesto. Tja je postavil kopijo rimskega kipa Emonec, ki so ga izkopal pri gradnji Kazine že leta 1836.

Leta 1993 so rekonstruirali vremensko hišico na robu parka, ki pa je še danes brez merilnih naprav. Ob gradnji podzemne garaže so v vogalu parka uredili vhod v parkirišče. Zaradi prometnega hrupa so glasbeni paviljon julija 2011 prestavili na spodnji vogal parka.

Osnovni podatki:

Naslov: Kongresni trg in Park Zvezda

Projekt: 1927-1929 / 1940-1942 in 1952, 1954

Naročnik: Mestna občina Ljubljana

Oprema: konfini, ograja, zidci, vodnjak, klopi, vremenska hišica

Materiali: kamen, beton, umetni kamen, pesek

Sodelavci: Boris Kobe, Marijan Tepina

Kipar: Božo Pengov (putto)

Celovita prenova: 2009-2011 – Mestna občina Ljubljana

2. VEGOVA ULICA IN TRG FRANCOSKE REVOLUCIJE

Vegova ulica je nastala, ko so zasuli mestni jarek, ki je potekal po zunanji strani mestnega obzidja. Zamisel o vzporedni ulici med Ljubljanico in Slovensko cesto je imel že Maks Fabiani v svojem načrtu popotresne Ljubljane iz leta 1895, vendar je izbral Gosposko ulico zaradi baročnih stavb, ki so stale ob njej. Ko pa je Plečnik leta 1928 izdelal regulacijski načrt Ljubljane, je Fabianijevo zamisel prenesel na Vegovo ulico, saj si

je zamislil zeleno avenijo ob kateri bi se nizale kulturne institucije. Plečnik se je z ureditvijo Vegove ulice pričel ukvarjati leta 1929, ko je dobil naročilo za spomenik Ilirskim provincam in je bilo potrebno urediti tudi okolico. Pobudo za postavitve spomenika ob 120-letnici provinc je dala Glasbena Matica. Plečnik je predlagal postavitev spomenika pred Križankami, saj je videl priložnost, da bi začel urejati širšo okolico Vegove ulice.

Plečnik je Vegovo ulico poravnal tako, da je potekala precej nižje kot prej. Pred nekdanjo gostilno Pri Panju (danes Vegova ulica 10) je višinsko razliko premostil z novimi stopnicami, ob zahodni strani ceste pa je dal zasaditi petnajst kanadskih topolov, ki so jih prvotno obkrožali betonski robniki. Spomladi leta 1930 je zasnoval še okroglo trafiko – kiosk, ki zaključuje ravno linijo Vegove ulice. Na južni strani trga je kot ozadje spomenika Ilirskim provincam uredil zid s polkrožno nišo, v katero je posadil lipo. Levo od niše je bil vhod v sanitarije, desno pa v park z otroškim igriščem. Istočasno je Plečnik popravil ostanke rimskega zidu ob Vegovi in jih nadgradil v teraso s klopmi ter na njej posadil še devet topolov. S tem je zaprl pogled na prazen prostor nekdanjega Knežjega dvorca, ki so ga podrli leta 1896 zaradi poškodb v potresu, stavba Narodne in univerzitetne knjižnice pa ga je nadomestila šele leta 1941.

Vegovo ulico so ponovno urejali leta 1932, ko je Glasbena Matica priredila prvi slovenski glasbeni festival. Za to priložnost je Plečnik zasnoval prenovljeno fasado njihove stavbe na Vegovi ulici 5. Zaradi poravnanja ulice leta 1929, je bil park pred stavbo nekoliko dvignjen. Plečnik je park na novo uredil in vanj postavil kipe pomembnih glasbenikov: Davorina Jenka, Stevana Mokranjca, Hugolina Sattnerja, Jakoba Gallusa Petelina, Vatroslava Lisinskega, Franca Gerbiča in Mateja Hubada. Izdelal jih je kipar Lojze Dolinar, naročili pa so jih ugledni meščani. Pozneje so dodali še dva: Antona Foersterja (1937) in Emila Adamiča (1938). Kipe je Plečnik po vzoru antičnih herm postavil na kamnite podstavke in se pri tem zgledoval po Maksu Fabianiju, ki je podobno rešitev uporabil pred dunajsko Tehnično visoko šolo. Za podstavke je uporabil kar stare kamne iz ograje pred Opero, za stopnice pa je uporabil stare stopnice z magistrata, ki so jih takrat zamenjali. Pred vhod v Glasbeno Matico je Plečnik dal simbolično posaditi veliki pajesen "drevo bogov" (*Ailanthus glandulosa*). Ob ureditvi Glasbene Matice je ob Vegovi ulici uredil pločnike in posadil drevored kroglastih javorjev.

Leta 1937 so v izteku zidu s teraso postavili še spomenik Simonu Gregorčiču. Med gradnjo Narodne in univerzitetne knjižnice v letih 1936-1941 so preuredili tudi stari rimski zid s teraso, ki ga je Plečnik uredil že leta 1929. Dela so bila v glavnem končana do začetka druge svetovne vojne.

Julija leta 1941 so asfaltirali Vegovo ulico, naslednjega leta pa so postavili kip Ivana Prijatelja, delo kiparja Franceta Goršeta, prvega v seriji spomenikov slovenskih jezikoslovcev. Šele po Plečnikovi smrti so leta 1961 postavili še herme Francetu Kidriču, Rajku Nahtigalu in Franu Ramovšu, delo kiparja Borisa Kalina.

Po letu 1952 je Plečnik tlakoval pločnike na Vegovi ulici z rdečim porfirjem. Takrat je tudi obnovil spomenik Simonu Gregorčiču. Prvotno je spomenik prekrivala lesena pergola, kot simbol Goriške, ko pa je les sčasoma propadel, jo je Plečnik zamenjal s tremi loki iz umetnega kamna. Zaradi novega tlakovanja pločnika so odstranili tudi kamnito preprogo, ki je bila prvotno v tlaku pred spomenikom.

Osnovni podatki:

Naslov: Vegova ulica, **razgledna terasa ob Narodni in univerzitetni knjižnici**

Načrti: 1937

Izvedba: 1937, 1961

Naročnik: Mestna občina Ljubljana

Oprema: kamniti podstavki, bronasti spomeniki, stebri, klopi, profiritne plošče, stopnice, prodniki

Materiali: bron, kamen, umetni kamen, teraco, porfiritne plošče, prodnik

Zasaditev: breze, javorji, platane

Kipar: Lojze Gorše (portret Ivana Prijatelja), Boris Kalin (portreti Rajka Nahtigala, Franceta Kidriča in Frana Ramovša)

Na Trgu francoske revolucije je Jože Plečnik s sodelavci kiparji postavil in oblikoval dva spomenika: tako imenovani Ilirski steber (1929) in spomenik Simonu Gregorčiču (1937). Njegova je tudi postavitev ulične opreme – kioska (1930).

Od Gregorčičeve ulice preko Trga francoske revolucije do Rimske ceste poteka ulična linija v loku. Na tej potezi je bil zasajen drevored kanadskih topolov, med katerimi so rasle vrbe žalujke. Drevesa so bila obdana z okroglimi robniki iz umetnega kamna. Na mestu, kjer ulica spremeni smer, je bil leta 1930 zgrajen **kiosk**. Okrogli opečni kiosk za prodajo tobaka s pločevinasto ravno streho na okroglem podstavku je bil postavljen med drevoredom z okroglimi robniki.

Spomenik Napoleonovi Iliriji oziroma tako imenovani **Ilirski steber** je bil po Plečnikovih načrtih postavljen na Trg Francoske revolucije leta 1929. Spomenik vsebuje slop iz snežno belega hvarskega marmorja, visok 14 metrov ki stoji na kvadratni bazi. Na vogalih baze so bili postavljeni štiri slopi kvadratnega tlorisa, med njimi pa kocka s stranico 1 meter, na katero je bilo položenih 16 enako velikih kamnitih blokov. Na severni strani osrednjega slopa je bila umeščena Dolinarjeva pozlačena bronasta Napoleonova maska z lovoričkim vencem. Pod Napoleonovim portretom so vklesani verzi slovenskega pesnika Valentina Vodnika. Šele po odkritju spomenika pa je bila na zahodni stranici pritrjena palmova veja, poklon francoske republike. Pod njo je vklesan verz slovenskega pesnika Otona Župančiča v francoščini. Leta 1929 je bil med drugim in tretjim kamnitim blokom shranjen pepel padlega neznanega francoskega vojaka. Na vrhu spomenika je bil nameščen pozlačen bakren grb Slovenije – polmesec s tremi celjskimi zvezdami. Poleg spomenika je zasajena platana.

Spomenik Simonu Gregorčiču stoji ob južnem delu terase na Vegovi ulici ob Narodni in univerzitetni knjižnici. Postavljen je bil leta 1937. Orientiran je na Trg francoske revolucije. Ozadje spomenika tvorita iz kamnov zidana stebra, na prostor trga pa segata monolitna kamnita stebra. Nad spomenikom so loki iz umetnega kamna. Površina med stebri je tlakovana s porfirnimi ploščami. V zadnji steni iz gladkih in grobih klesanih kamnov je vstavljeno okno z mrežo iz prekrižanih kovinskih palic. Ob spremembi zgornjega sklepa spomenika v obdobju po 2. svetovni vojni je na okensko preklado postavil posodo v dekorativnem okviru.

Osnovni podatki:

Naslov: Vegova ulica, **kiosk**

Načrti: 1928

Izvedba: 1930

Naročnik: Mestna občina Ljubljana

Oprema: kiosk, okrogli robniki.

Materiali: opeka, kovina, umetni kamen.

Zasaditev: kanadski topol, vrba žalujka

Prenova: 2014, Mestna občina Ljubljana

Osnovni podatki:

Naslov: Trg Francoske revolucije, **spomenik Simonu Gregorčiču, Ilirski steber**

Načrti: 1928

Izvedba: 1929, 1937

Naročnik: Mestna občina Ljubljana

Oprema: spomenika, konfini, tlaki in robniki

Materiali: beli hvarski marmor, kamen, kovina, bron, umetni kamen, porfirne plošče, prodnik

Zasaditev: topol (Ilirski steber), platana (spomenik Simonu Gregorčiču)

Kipar: Lojze Dolinar (Ilirski steber), Zdenko Kalin (portret Simona Gregorčiča)

ZASADITVE

Izvedba zasaditvene zasnove ob Vegovi ulici, Trgu francoske revolucije in Emonski cesti je presežek, ki je bil narejen s Plečnikovimi načrti za celostno urejanje uličnega prostora, s katerimi je dobil prostor prepoznavno identiteto. Vključevanje vegetacije v ureditveno zasnovo na podlagi eksaktnega načrtovanja in dialoga z grajenimi prviniami je ustvarilo celostno podobo uličnega prostora, ki ga je zato potrebno vedno tudi neločljivo obravnavati kot kompozicijsko celoto.

Matični park

Za šestimi spomeniki je bila posajena strižena bukova živa meja. Za dodatno postavljenima dvema spomenikoma živa meje ni bila zasajena. Za vsakim drugim mejnikom so bile zasajene breze, ki so tvorile drevored ob celotnem obodu parka. Zasaditveno ureditev je v sodelovanju s Plečnikom zasnoval Anton Lap, takratni predstojnik mestne vrtnarije. Vzдолžna os parka, ki je vzporedna z obodnim zidcem, je bila urejena s peščeno potjo, ki se je na severni in južni strani preko stopnic navezovala na cestni nivo. Sredi poti so ohranili dva črna gabra. Pot je bila kasneje tlakovana s porfiro hojnico. V osi vhoda je bil na ploščadi pred Glasbeno Matico zasajen veliki pajesen.

Iz starih fotografij je razvidno, da je bila v parku zasajena tudi druga vegetacija, ki pa ni bila dokumentirana in se tudi ni ohranila.

Vegova ulica

Ob Matičnem parku je na ulični strani zasajen drevored kroglastega javorja, na nasprotni strani ulice pa kombinacija kanadskega topola in vrbe žalujke. Na Trgu francoske revolucije ob Ilirskem stebru bili nekoč na vzhodni in zahodni strani zasajeni stebrasti akaciji, ob vsakem od zunanjih konfinov pa po stebrasta iglavca. Danes je ob Ilirskem stebru zasajen topol. Na razgledni terasi ob Narodni in univerzitetni knjižnici tik nad spomenikom Simonu Gregorčiču pa je zasajena platana.

3. TRNOVSKI MOST

Trnovski most predstavlja začetek glavne zelene osi, ki poteka preko Trga francoske revolucije, Vegove ulice in Kongresnega trga ter se zaključi v parku Zvezda. Sedemnajst metrov širok most pred trnovsko cerkvijo je bil zgrajen v sklopu urejanja zadnjega kraka Gradaščice, ki s Kolezije ob Mirju priteče do Trnovega in se zlije v Ljubljano na mestu, kjer se začne Plečnikova ureditev Trnovskega pristana.

Gradaščico je pred sedanjim mostom premoščal lesen in ozek most, ob zahodni ograji opremljen s kapelico, ki pa se je zaradi dotrajanosti in trhlosti 3. maja 1875 udril. Povezoval je ljubljanska mestna predela Krakovo in Trnovo. Most so delno obnovili. Leta 1928 je direktor mestnega gradbenega urada Matko Prelovšek povabil Plečnika k načrtu novega mostu in širše preureditve porečja Gradaščice.

Tok reke Gradaščice so regulirali med leti 1930-32, idejo za ureditev nabrežij Gradaščice pa je Plečnik nakazal že leta 1928 v regulacijskem načrtu za Ljubljano. Z novo ureditvijo Gradaščice se je lotil tudi prenove mostov (Trnovski most, Petelinja brv, izgradnja novega Kolezijskega mostu, ki pa ni bil izveden).

Leta 1932 je bil Trnovski most dokončan in 24. junija ga je posvetil trnovski župnik, pisatelj Fran Saleški Finžgar.

Oblikovanje trnovskega mostu je v marsičem povezano s pročeljem trnovske župnijske cerkve, ki dominira sredi te poteze. Njegova širina govori o preddverju oziroma podaljšanju trga pred cerkvijo in s tem tudi preseganju gole funkcije. Štiri piramide na mostnih vogalih ter vitka piramida kot kandelaber za razsvetljavo sredi mostu oblikujejo dialog s strmimi strešinami obeh zvonikov. Sredi mostne ograje, nasproti vitke piramide, stoji zavetnik Trnovske cerkve sv. Janez Krstnik, delo kiparja Nikolaja Pirnata. Balustrado iz umetnega kamna na mostu sestavljajo metamorfoze grških vaz. Ločni most je iz obeh strani obložen z grobo obdelanimi kamnitimi kladami. Na krakovski strani je vdolžena v pročelje mostu kamnita plošča z napisom KRAKOVU, na trnovski strani pa TRNOVU. Plastično izraznost mostu je Plečnik podkrepil še z vrstama konfinov, ki obrobljajo pločnik. Poleg arhitekturnih prvin izstopajo tudi vegetacijske prvine, saj je na most zasadil drevored brez, kar predstavlja urbanistično posebnost glede na ostale mostove tako v evropskem kot svetovnem merilu.

Osnovni podatki:

Naslov: Karunova ulica 1

Projekt: 1931-1932

Izvedba: 1932

Izvajalec: Matko Curk

Naročnik: Mestna občina Ljubljana

Oprema: svetilke, konfini, ograja, skulptura

Materiali: kamen, beton, umetni kamen, kovina

Zasaditev: breza

Kipar: Nikolaj Pirnat

VI. OPREDELITEV KONSTITUTIVNEGA ELEMENTA DEDIŠČINE

A. Meje spomenika

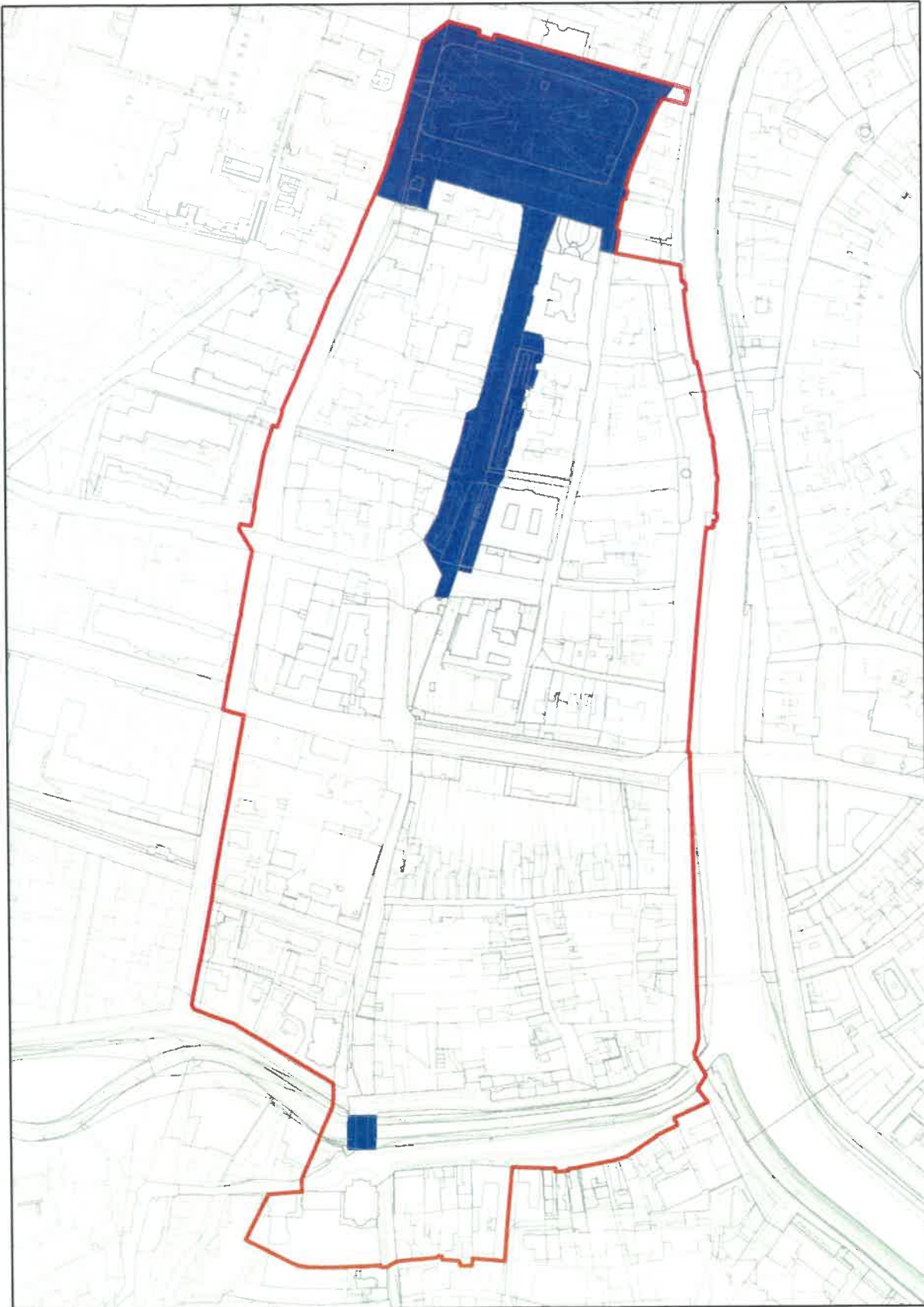
Zelena promenada od Kongresnega trga s parkom Zvezda vzdolž Vegove ulice z Narodno in univerzitetno knjižnico do Trnovskega mostu:

Kongresni trg s Parkom Zvezda (EŠD 368)

Vegova ulica in Trg francoske revolucije (EŠD 5635)

Trnovski most (EŠD 5648 - v okviru EŠD 22824)

Prikaz območja spomenikov in vplivnega območja:

Vir podatkov: Register nepremične kulturne dediščine, Ministrstvo za kulturo, Izris: Irena Potočnik, Merilo: 1:4000

Trnovski most (EŠD 5648 - v okviru EŠD 22824)

Vir podatkov: Register nepremične kulturne dediščine, Ministrstvo za kulturo, Izris: Irena Potočnik, Merilo: 1:1000

B. Definicija vplivnega območja

Vplivno območje je širša okolica nepremičnega spomenika ali dediščine, ki je določena z zgodovinskega, funkcionalnega, prostorskega, simbolnega in socialnega vidika in znotraj katere morajo biti posegi v prostor in dejavnosti prilagojeni celostnemu ohranjanju ali v kateri se presojujejo vplivi na dediščino. Vplivno območje določi skupina strokovnjakov ZVKDS. Upoštevajo definicijo iz 45. točke 3. člena zakona (ZVKD-1). Skladno z zakonom morajo to določbo upoštevati vsi prostorski načrti, v tem primeru Odlok o občinskem prostorskem načrtu Mestne občine Ljubljana – izvedbeni del.

C. Dejavniki tveganja

1. Naravni faktorji

Uprava RS za zaščito in reševanje, ki deluje znotraj Ministrstva za obrambo je izdala Sistem varstva pred naravnimi nesrečami, pri čemer sistem obsega odgovornosti in vloge od države, lokalnih skupnosti, gospodarske družbe, javne reševalne službe, društva, nevladne organizacije in posameznike. Sistem zajema natančna navodila ravnanja v primeru požara, potresa, poplav, vetra, neurja, udara strele, žledoloma, plazov itd. in je predviden za vsa območja Slovenije.

a. Potresna ogroženost

Slovenija sodi med države s srednjo stopnjo potresne nevarnosti. Potresi v Sloveniji ne dosegajo zelo visoke vrednosti magnitude, zato so lahko njihovi učinki dokaj hudi zaradi razmeroma plitvih žarišč. Pas največje potresne nevarnosti poteka po osrednjem delu Slovenije od SZ proti JV države, z oddaljevanjem od tega pasu pa se potresna nevarnost zelo zmanjšuje.

Zelena promenada se nahaja v območju ki sodi v 8. stopnjo potresne ogroženosti. Ker gre v glavnem za spomenike, manjšo arhitekturo in rastje, je potresna ogroženost še manjša.

b. Požarna ogroženost

Na celotnem ljubljanskem območju prevladuje srednja stopnja požarne ogroženosti.

V sklopu Zelene promenade od Kongresnega trga s parkom Zvezda vzdolž Vegove ulice z Narodno in univerzitetno knjižnico do Trnovskega mostu so požarno najbolj ogrožene zazelenitvene površine. Požar bi na tem območju lahko nastopil kot posledica človeškega faktorja (vandalizem, odprti ogenj ali odmetavanja cigaretnih ogorkov v parkih ali ob rastju ipd). Lahko bi bil vzrok tudi poškodbe električnih napeljav in drugih naprav (grelne naprave ob lokalih, zunanje napeljave ipd.). Lastniki lokalov morajo spoštovati predpise glede požarnega reda. V primeru požara v urbanem okolju v Ljubljani deluje javna gasilska služba Mestne občine Ljubljana. Enote gasilske službe izvajajo naloge gašenja in reševanja ob požarih, druge, zlasti preventivne naloge varstva pred požarom, določene naloge zaščite in reševanja ljudi ter premoženja ob naravnih in drugih nesrečah ter določene storitve skladu s 3. členom Zakona o gasilstvu, oziroma izvajajo operativne naloge gasilstva, ki so gašenje in reševanje ob požarih, prometnih, okolijskih oziroma ekoloških in industrijskih nesrečah, zaščita in reševanje oseb in premoženja ob naravnih in drugih nesrečah, požarna straža ter druge splošne reševalne naloge.

c. Poplavna ogroženost

Zelena promenada od Kongresnega trga s parkom Zvezda vzdolž Vegove ulice z Narodno in univerzitetno knjižnico do Trnovskega mostu, razen v ekstremnih razmerah (kot so bile npr. leta 2010), ni poplavno ogrožena. Tudi ob ekstremnih razmerah pa voda po ulicah lahko hitro odteče.

Gradaščica, ki teče pod Trnovskim mostom, je regulirana in redno vzdrževana (odstranjevanje listja, vej ipd.), zato je stopnja verjetnosti poplav na tem območju majhna.

d. Vremenski pojavi

Ekstremni vremenski pojavi so: močan veter, neurje, udar strele, vročinski val, sluša, hud mraz, visok sneg in žled. Ti se zaradi podnebnih sprememb v zadnjih letih pojavljajo pogosteje. Pri arhitekturni dediščini povzročijo lahko poškodbe (razpoke, odkruške ipd.). Posebno prizadenejo rastje, predvsem drevesa. V konservatorskem načrtu za Vegovo ulico iz leta 2016 je predvidena vzpostavitev prvotnega stanja rastja in s tem zmanjšanje tveganja lomljenja dreves. Enako velja za območji Kongresnega trga s parkom Zvezda in Trnovski most.

e. Vremenski vpliv na dediščino

V Ljubljani se mešata celinsko in gorsko podnebje, kar pomeni vroča poletja (tudi do 38°C), velika izpostavljenost UV žarkom in mrzle zime (tudi do -20 °C). V spomladanskem in jesenskem času so možne večje količine padavin, možna pa je tudi velika količina snežnih padavin v zimskem času. Mehanskem poškodbe nastanejo zaradi izpostavljenosti vremenskim pojavom (razpoke zaradi vročine ali mraza) ipd. Vidne so poškodbe zaradi atmosferskih vplivov: razpoke v betonskih delih in delih iz umetnega kamna, poškodbe in obarvanost zaradi zastajanja vode (zlasti ob zelenju), plesni, mahovi in lišaji. Posebno močni so

vremenski vplivi lahko na rastje. Možne so poškodbe dreves in grmovnic zaradi obilnih padavin (dež, sneg), suše v poletnih mesecih ipd. Rastje je zato pod posebnim nadzorom in ga je v primeru izpostavljenosti vremenskim vplivom ustrezno zaščititi (zalivanje, varovanje) v primeru poškodb ali napada škodljivcev pa ustrezno oskrbeti oziroma nadomestiti.

2. Človeški faktor (vandalizem, turizem in promet, nepravilno vzdrževanje)

Celotna odprta površina je javna in večinoma v nočnem času manj prometna, zato bi bila lahko izpostavljena vandalizmu. Ozelenjene površine, ki so manj osvetljene, se nahajajo v bližini lokalov in prizorišč koncertov in dogodkov. Posebno park ob Križankah in razgledne terase (pred NUK-om ipd.) so zaradi odmaknjenosti lahko zatočišče različnih marginalnih skupin ali veseljačenj. Izpostavljeno je zlasti zelenje (zelenice, drevesne zasaditve ipd.). Arhitekturni deli lahko utrpijo manjše mehanske poškodbe, večja je možnost, da se na njih pojavljajo grafiti.

Mestno središče, kjer se nahajajo vse enote, je zaradi povečanega obiska in številnih prireditev podvrženo tudi vandalizmu. Zaradi lege sta vandalizmu (smeti, poškodbe, grafiti) izpostavljena predvsem Trnovski most in Vegova ulica. Temu delu mora upravljavec posvečati še posebno pozornost in izvajati redni monitoring oziroma se ažurno odzivati na opozorila občanov.

Video nadzor zaenkrat ni potreben. Če bi se z izvajanjem monitoringa pokazala morebitna potreba po dodatni zaščiti, bi upravljavec skupaj z ZVKDS razmislil o njegovi namestitvi na najbolj izpostavljenih mestih.

Grafitiranje je v Ljubljani dovoljeno na za to določenih mestih, povsod drugod je strogo prepovedano. Za odstranjevanje grafitov je zadolžen OGD, ki je hkrati upravljavec. Za prekrškovni del pa je poleg Policije pristojno Mestno redarstvo.

Dejavnik tveganja je lahko nepravilno vzdrževanje, kar se je že pokazalo na Vegovi ulici. Rob parkovne ureditve na dvignjeni terasi vzdolž Vegove ulice je bil izvorno zasnovan kot zeleno ozadje spominskih obeležij. Zaradi neustreznega vzdrževanja se je prvotna rezana živa meja razrastla v drevesa, katerih korenine izpodrivajo kamniti zid in spomenike.

Z uvrstitvijo Plečnikove arhitekture dediščine na UNESCO Seznam svetovne dediščine je predviden še večji pritisk turizma na kulturno dediščino. Ker so vse enote javne površine, dodatnih obremenitev glede dostopnosti zaradi povečanega obsega turizma ni pričakovati, pričakuje pa se povečanje kulturnega turizma, kar pomeni tudi več organiziranih vodstev, kar je pozitiven učinek.

VII. STANJE KONSTITUTIVNEGA ELEMENTA DEDIŠČINE

Plečnikove ureditve so po večini stare več kot 80 let in so v večini primerov dobro ohranjene in vzdrževane. Obnove so kontinuirano potekale od 70-ih let 20. stoletja. Urejale so se tlakovane površine, infrastruktura in drevoredi. Kljub temu se na posameznih delih pojavljajo manjše razpoke ali odkruški kot posledica vandalizma, turizma ali vremenskih oziroma podnebnih vplivov. Pogosti so tudi pojavi lišajev na kamnu zaradi prisotnosti vlage (bližina rastja, ki zadržuje vlogo).

Najbolj je podobo spremenila vegetacija, ki je bila vključena v zasnove kot enakovredna kompozicijska prvina. Vegetacija je bila v nekaterih primerih celo odstranjena ali nestrokovno nadomeščena. Najbolj pereč

problem predstavlja vegetacija v Matičnem parku, ki povzroča poškodbe na spomeniku, hkrati pa se ureditev tudi napačno predstavlja kot izvirna zasnova in interpretacija Plečnikove dediščine. Zato je potrebno vegetacijo urediti skladno s Plečnikovo zasnovo. Koreninski sistem preveč razraščanih dreves negativno vpliva na zid in na podstavke herm.

Močno je bil poškodovan tudi drevored kroglastih javorjev z okroglimi robniki ob Emonski cesti nasproti Križank. Na tem mestu so bili podrti objekti ob cesti in izvedena arheološka izkopavanja kot predpriprava za gradnjo NUK-a 2. Parcela z obcestnim drevoredom in pločnik sta zasuta s peščenim nasutjem, za katerim je urejeno parkirišče. Plečnikova ureditev Emonske ceste nasproti Križank sicer ni del nominacije, je pa neločljivo povezana z ureditvijo Vegove ulice in Trga francoske revolucije, kot njun zaključek.

V parku na terasi ob NUK-u so poškodovane klopi, ki jih je potrebno obnoviti ali zamenjati.

Na Kongresnem trgu je potrebna pazljivost zaradi pritiska reklamiranja (reklamne table, ekrani ipd.) in možnost izpostavljenosti poškodbam zaradi številnih prireditev in dogodkov. V podhodu, kot tudi v odmaknjenih mestih Vegove ulice in Trnovskega mostu se pojavljajo grafiti.

Na Vegovi ulici je bila regulirana prometna ureditev. Ta omogoča omejen dostop z avtomobili samo stanovalcem in zaposlenim, kljub temu je znaten del površine še vedno namenjen parkiranju. Avtomatske ovire zapirajo vstop v ulico in je dodana ulična oprema z namenom ureditve prostora. Okrogli opečni kiosk je bil obnovljen leta 2014 in služi kot informacijska točka. S temi projekti se zeleni promenadi, katere del je Vegova ulica, ohranja namembnost, ki se osredotoča na pešca in kolesarja.

Celostna prenova parka Zvezda in Kongresnega trga je bila izvedena ob gradnji podzemne parkirne hiše med leti 2009 in 2011. Upoštevani so bili originalni Plečnikovi načrti tako za prenovo parka kot za ponovno vzpostavitev največjega trga v mestu, namenjenega prireditveni dejavnosti in sprehajalcem.

Na celotnem območju je potrebno urediti in smiselno poenotiti smetnjake.

VIII. UPRAVLJANJE KONSTITUTIVNEGA ELEMENTA DEDIŠČINE

Lastnik in upravljavalec dediščine je Mestna občina Ljubljana, Mestni trg 1, 1000 Ljubljana, odgovorna oseba je župan Zoran Jankovič. Sredstva za vzdrževanje spomenika po zakonu zagotavlja lastnik.

Vsi dosednji posegi so bili skladni z zahtevami in pod nadzorom spomeniškovarstvene službe ZVKDS, OE Ljubljana. Izvajali so se skladno s kulturnovarstvenimi pogoji in v okviru razpoložljivih finančnih sredstev za tekoče leto.

1. Dejavnosti 2014-2019

V obdobju od 2014 do 2019 je upravljavalec izvedel dela, ki so navedena v razpredelnici A.

A. DEJAVNOSTI 2014-2019		
1. CELOSTNA PRENOVA		
POSEG	STROŠKI POSEGA (eur)	VIR FINANCIRANJA
V tem obdobju na obravnavanih površinah ni bilo izvedenih celostnih prenov	/	/
2. TEKOČE VZDRŽEVANJE		
POSEG	STROŠKI POSEGA (eur)	VIR FINANCIRANJA
Kongresni trg s parkom Zvezda	20.000	Proračun MOL
Vegova ulica in Trg francoske revolucije	10.000	Proračun MOL
Trnovski most	3.500	Proračun MOL
3. UREJANJE OKOLICE		
POSEG	STROŠKI POSEGA	VIR FINANCIRANJA
Kongresni trg s parkom Zvezda	12.000	Proračun MOL
Vegova ulica in Trg francoske revolucije	35.000	Proračun MOL
Trnovski most	1.000	Proračun MOL

2. Akcijski načrt varovanja 2020-2025 – za konservatorsko restavratorski del

Akcijski načrt je pripravljen na osnovi konservatorskih načrtov. V akcijskem načrtu dejavnosti med leti 2020-2025 so navedeni ukrepi, ki so potrebni za varovanje spomenikov in bi jih bilo potrebno opraviti za zagotovitev primarnega stanja za obstoj avtentičnosti spomenika. To so operativni ukrepi na področju zaščite in upravljanja, operativni ukrepi na področju konservatorskih in restavratorskih posegov ter operativni ukrepi za zmanjšanje dejavnikov tveganja. Vsi operativni ukrepi morajo biti v načrtovanem vrstnem redu in izvedeni v primernem času ter v soglasju s spomeniškovarstveno službo.

V načrtu upravljanja so opredeljeni še kazalci za opravljanje monitoringa za fizično substanco spomenika in merila za uspešnost izvedenih konservatorsko-restavratorskih posegov. Predvidene dejavnosti se delijo na upravljanje fizične substance spomenikov, upravljanje mehkih vsebin in monitoring. Opredeljene so tudi pristojnosti za izvajanje posameznih nalog.

V Matičnem parku ob Vegovi ulici je Plečnik za hermami uredil zasaditev bukove ograje. Zaradi nerednega vzdrževanja je prvotna ograja prerasla v mogočna drevesa, ki na posameznih mestih že zelo ogrožajo herme

in kamniti zidec, ki ločuje park od pločnika oziroma ceste. Zastrt pa je tudi pogled na palačo Narodne in univerzitetne knjižnice. Leta 2013 je bilo na podlagi arboristične analize ugotovljeno, da so bukke vitalne in zdrave. Na podlagi te ugotovitve, se je Mestna občina Ljubljana kot lastnik in upravljavec odločila, da preveč razraščanih bukev ne bo odstranjevala in bo počakala na njihov fizični propad oziroma njihovo slabše stanje. Po potrebi bo drevesa naknadno in postopno nadomeščala na podlagi originalnih Plečnikovih načrtov. Ta naloga je opredeljena v tabeli b/2.3, pri čemer je potrebo izvajati reden letni monitoring (b/3.4).

A. UPRAVLJANJE FIZIČNE SUBSTANCE SPOMENIKOV

a. KONGRESNI TRG S PARKOM ZVEZDA

AKCIJSKI NAČRT 2020-2025 – KONGRESNI TRG S PARKOM ZVEZDA				
	OPERATIVNI UKREPI	TERMIN IZVEDBE PROJEKTA	STROŠKI PROJEKTA (v eurih)	VIR FINANCIRANJA
1.	Operativni ukrepi na področju zaščite in upravljanja, ob upoštevanju Odloka o razglasitvi del arhitekta Jožeta Plečnika v Ljubljani za kulturne spomenike državnega pomena (Uradni list RS, št. 51/09, 88/14, 19/16, 76/17 in 17/18), ter Konservatorskega načrta, Ljubljana – Kongresni trg (EŠD 368), ZVKDS, št. 05/18 KN, Ljubljana, december 2018.			
1.1	Obhod enkrat mesečno oziroma po potrebi	2020-2025	redno delo	MOL – OGD
2.	Operativni ukrepi na področju konservatorskih in restavratorskih posegov, ob upoštevanju Konservatorskega načrta, Ljubljana – Kongresni trg (EŠD 368), ZVKDS, št. 05/18 KN, Ljubljana, december 2018 (mapa 03)			
2.1	Kamen, umetni kamen, spomeniki	2020-2025	25.000	MOL – OK
2.2	Spomenik ženskim demonstracijam, (pregled, sanacija)	2020-2023	657,50	MOL – OK
2.3	Kip Emonca, (pregled, sanacija)	2020-2023	2.264,28	MOL – OK
2.4	Rimski sarkofag in kamniti zid, (pregled, sanacija)	2020-2025	2.640,07	MOL – OK
2.5	Znamenje sv. Trojice, (pregled, sanacija)	2020-2025	3.176,25	MOL – OK
2.6	Spomenik Sidro, (pregled, sanacija)	2020-2025	3.026,90	MOL – OK
2.7	Plečnikova vremenska hišica, (pregled, sanacija)	2020-2025	2.983,08	MOL – OK
2.8	Kobetov vodnjak, (pregled, sanacija)	2020-2024	1.752,84	MOL – OK
2.9	Stebrički teraco, (pregled, sanacija)	2020-2025	5.355,79	MOL – OK
2.10	Paviljon, (pregled, sanacija)	2020-2024	1.429,92	MOL – OK
2.11	Zasaditve Menjava drevesa Skupno vzdrževanje Dodajanje hranil, zalivanje-skupno	2020-2025	1.350 / drevo 5.100 / letno 21.000 / letno	MOL – OGD
3.	Operativni ukrepi za zmanjšanje dejavnikov tveganja			
3.1	Požarna varnost, potresna varnost (rezervni fond)	2020-2025	redno delo	MOL, Civilna zaščita
3.2	Arboristična študija (pregledi dreves, analiza tal)	2020-2025	64.800	MOL – OGD

b. VEGOVA ULICA IN TRG FRANCOSKE REVOLUCIJE

AKCIJSKI NAČRT 2020-2025 – VEGOVA ULICA IN TRG FRANCOSKE REVOLUCIJE

	OPERATIVNI UKREPI	TERMIN IZVEDBE PROJEKTA	STROŠKI PROJEKTA (v eurih)	VIR FINANCIRANJA
1.	Operativni ukrepi na področju zaščite in upravljanja, ob upoštevanju Odloka o razglasitvi del arhitekta Jožeta Plečnika v Ljubljani za kulturne spomenike državnega pomena (Uradni list RS, št. 51/09, 88/14, 19/16, 76/17 in 17/18), ter Konservatorskega načrta, Ljubljana – Emonska cesta, Trg francoske revolucije in Vegova ulica (EŠD: 5635), ZVKDS, št. 68/4-2016, Ljubljana, november 2016.			
1.1	Obhod enkrat mesečno oziroma po potrebi	2020-2025	redno delo	MOL – OGDP MOL – OK
2.	Operativni ukrepi na področju konservatorskih in restavratorskih posegov, ob upoštevanju Konservatorskega načrta, Ljubljana – Emonska cesta, Trg francoske revolucije in Vegova ulica (EŠD: 5635), ZVKDS, št. 68/4-2016, Ljubljana, november 2016 (mapa 03)			
2.1	Čiščenje Ilirskega stebra	2020-2025	18.000	MOL – OK
2.2	Sanacija herm	2020-2025	150.000	MOL – OK
2.3	Postopna menjava dreves za hermami in postopna zasaditev žive meje po prvotnem Plečnikovem načrtu v Matičnem parku	2020-2025	700 / drevo 50 / rastlina	MOL – OGDP, ZVKDS
	Vzdrževanje zelenja (obrezovanje – na primer topolov na Vegovi, gnojenje, zalivanje)	2020-2025	42.000 / leto	MOL - OGDP
2.4	Odstranitev plakatnih mest	2020-2022	redno delo	MOL - OGDP
2.5	Menjava, popravilo klopi v parku na terasi NUK-a	2020-2022	redno delo	MOL - OGDP
3.	Operativni ukrepi za zmanjšanje dejavnikov tveganja			
3.1	Požarna varnost, potresna varnost Redna dejavnost MOL in RS	2020-2025	redno delo	MOL, Civilna zaščita
3.2	Namestitev smetnjakov in njihovo vsebinsko poenotenje vzdolž celotne promenade	2020-2022	redno delo	MOL – OGDP, ZVKDS
3.3	Čiščenje grafitov	2020-2025	redno delo	MOL – OGDP
3.4	Arboristična študija in redni monitoring bukev na Vegovi	2020-2025	10.000 redno delo	MOL – OGDP

c. TRNOVSKI MOST

AKCIJSKI NAČRT 2020-2025 – TRNOVSKI MOST				
	OPERATIVNI UKREPI	TERMIN IZVEDBE PROJEKTA	STROŠKI PROJEKTA (v eurih)	VIR FINANCIRANJA
1.	Operativni ukrepi na področju zaščite in upravljanja, ob upoštevanju Odloka o razglasitvi del arhitekta Jožeta Plečnika v Ljubljani za kulturne spomenike državnega pomena (Uradni list RS, št. 51/09, 88/14, 19/16, 76/17 in 17/18), ter Konservatorskega načrta, ki ga je izdelal ZVKDS RC, št. 6/18 KN, Ljubljana, december 2018			
1.1	Obhod enkrat mesečno oziroma po potrebi	2020-2025	redno delo	MOL – OGDP MOL – OK
2.	Operativni ukrepi na področju konservatorskih in restavratorskih posegov, ob upoštevanju Konservatorskega načrta, ki ga je izdelal ZVKDS RC, št. 6/18 KN, Ljubljana, december 2018 (mapa 03)			
2.1	Statična ocena stanja	2020-2022	3.000	MOL – OGDP
2.2	Kamen, umetni kamen (pregled, sanacija)	2020 - 2025	20.000	MOL – OGDP
2.3	Zasaditve Menjava drevesa	2020-2025	1.350 / drevo	MOL – OGDP

	Vzdrževanje: gnojenje, zalivanje		5.250 / leto	
3.	Operativni ukrepi za zmanjšanje dejavnikov tveganja			
3.1	Požarna varnost, potresna varnost (redna dejavnost)	2020-2025	redno delo	MOL, Civilna zaščita
3.2	Arboristična študija	2020-2025	16.200,00	MOL – OGDP

B. UPRAVLJANJE MEHKIH VSEBIN

4.	Operativni ukrepi za optimalno uporabo spomenika - dostopnost			
4.1	Aktivna vključitev in priprava programa ob pomembnih obletnicah arhitekta Jožeta Plečnika	2020-2025	redno delo	MGML, skupni upravljavec, Turizem Ljubljana
4.2	Dostopnost informacij na skupnem portalu – ažurno sporočanje sprememb	2020-2025	redno delo	MGML, skupni upravljavec
4.3	Izdelava promocijskega gradiva (zloženka, spominki, sestavljanke...) in prodaja spominkov	2020-2025	redno delo	skupni upravljavec, Turizem Ljubljana, MGML

C. MONITORING

5.	Monitoring za varovanje OUV			
5.1	Spremljanje materialnega stanja ob rednem vzdrževanju	2020-2025	redno delo	MOL – OGDP, OK
5.2	Sprejemanje letnih programov dela na podlagi akcijskega načrta	2020-2025 (1x letno)	redno delo	MOL, skupni upravljavec
5.3	Sodelovanje s strokovno službo ZVKDS	2020-2025	redno delo	MOL, ZVKDS
5.4	Priprava predlogov sprememb in dopolnitev načrta upravljanja na podlagi razpoložljivih finančnih virov	2020-2025	redno delo	MOL – OK, OGDP, ZVKDS, skupni upravljavec
5.5	Posredovanje podatkov skupnemu upravljavcu za pripravo poročil	2020-2025 (1x letno)	redno delo	MOL – OK
5.6	Novelacija in strateške dopolnitve načrta upravljanja	2025	redno delo	MOL – OK, skupni upravljavec

IX. DOSTOPNOST ZA OBISKOVALCE

Kongresni trg s parkom Zvezda, Vegova ulica in Trg francoske revolucije ter Trnovski most so javne površine, zato so dostopne obiskovalcem vse dni v letu, tudi gibalno oviranim osebam.

Obiskovalec bo informacije o posameznih spomenikih dobil na informacijskih točkah TIC (Adamič-Lundrovo nabrežje 2 in Krekov trg 10) in na spletu. Koordinacija informacij na spletu je naloga skupnega upravljavca.

Dostopnost informacij o življenju in delu Jožeta Plečnika je dostopna še v Muzeju in galerijah mesta Ljubljane (MGML) na Gosposki ulici 15 in v Plečnikovi hiši na Karunovi 4-6, ki se nahajata v neposredni bližini zelene promenade. MGML oziroma Plečnikova hiša, ki deluje v njegovem okviru, izvaja tudi javna vodstva in ogleda za posamezne ciljne skupine. Urniki so na voljo na spretni povezavi: <https://mgml.si/sl/plecnikova-hisa/>

Obiskovalcem so na voljo turistični ogledi, ki vključujejo tudi vse tri naštetih spomenike in jih izvaja Turizem Ljubljana. Spomenike si je mogoče ogledati v okviru vseh vodstev in tudi specializiranih vodstev po Plečnikovi Ljubljani.

A. Parkiranje za obiskovalce in javni prevoz

Zelena promenado od Kongresnega trga s parkom Zvezda vzdolž Vegove ulice z Narodno in univerzitetno knjižnico do Trnovskega mostu je mogoče prehoditi v tempu, ki omogoča ogleda v okoli 30-45 minutah. Parkiranje je možno v Parkirni hiši na Kongresnem trgu in na odprtem parkirišču NUK 2.

Turistični avtobusi ustavljajo na Kongresnem trgu.

Na območju je tudi več parkirišč za kolesa in javno izposojlo koles Bicike(lj). Registracija in plačilo sta možna s kartico Urbana.

ELEKTRIČNI VLAK URBAN

Kongresni trg s parkom Zvezda, Vegovo ulico in Trg francoske revolucije ter Trnovski most si je možno ogledati tudi z električnim vlakom Urban, katerega trasa deloma poteka po zeleni promenadi. Postajališča so ob Plečnikovi hiši, ki se nahaja v bližini Trnovskega mostu, pri Križankah ob Vegovi ulici v bližini Narodne in univerzitetne knjižnice (NUK) in na Kongresnem trgu. Oglad se lahko razširi tudi na druge Plečnikove spomenike v bližini (NUK, Plečnikova hiša). Zvočni vodnik, ki ga prejmejo obiskovalci vlaka zajema vodstva po mestnih znamenitostih v devetih jezikih (slovenski, angleški, nemški, italijanski, hrvaški, francoski, španski, ruski in kitajski). Električni vlakec Urban ne obratuje od 1. oktobra do 30. novembra in od 7. januarja do 30. aprila. Cena krožne vožnje je na osebo za odrasle 8 eurov, za otroke 4 eura in za mlade od 12 do 18 let 6 eurov. Možni so popusti za skupine. Več informacij na: <http://www.lpp.si/urban>. Ponudnik je Ljubljanski potniški promet.

KAVALIR

Za gibalno ovirane ali starejše osebe je dobra izbira za ogled zelene promenade tudi električno vozilo kavalir, ki je brezplačno. Vozi vse dni v tednu od 8. do 20. ure. Več o ponudbi in naročanju na <http://www.lpp.si/uporabne-informacije-za-potnike/kavalir>.

Dostopnost za obiskovalce		Cena v eurih z DDV
PARKIRANJE – AVTO	Javno parkirišče NUK 2	NUK 2: dnevna tarifa od
JAVNO PARKIRIŠČE	Vseh mest/prostih mest: 188/90 Urniki: 24 ur (ponedeljek	07.00 do 19.00 ure: 1,20 eura/uro nočna tarifa od 19.00 do

	– nedelja) Cona I Z enkratnim vplačilom na parkomatu je možno plačati parkirnino v ožjem centru mesta od 1 do 2 ur, oziroma do 4 ur; .	07.00 ure: 1,80 eura/noč Parkirnina Cona I: dnevna tarifa: 0,80 eura/uro Obratovalni čas: ponedeljek - petek od 07.00 do 19.00, sobota od 07.00 do 15.00 ure
PARKIRANJE – AVTO PARKIRNA HIŠA	Garažna hiša Kongresni trg Vseh mest: 720 Urnik 24 ur (ponedeljek – nedelja)	Kongresni trg: dnevna tarifa od 7.00 ure do 24.00 ure; do 3 ure 1,50 eura/uro nad 3 ure: 2,40 eura/uro nočna tarifa od 24.00 ure do 7.00 ure: 1,80 eura/noč
PARKIRANJE KOLES	Več urejenih parkirišč (pred NUK-om, pred Križankami, pred lokali)	Brezplačno
IZPOSOJA KOLES	Bicike(lj), Breg 14, 1000, Ljubljana, bicikelj.si, 080 2334; Bicike(lj), Zoisova cesta, 1000 Ljubljana, bicikelj.si, 080 2334. Bicike(lj), Kongresni trg 3, 1000 Ljubljana bicikelj.si, 080 2334.	Izposoja kolesa s kartico Urbana. Strošek storitve uporabe kolesa Prva ura: brezplačno Druga ura: 1 euro Tretja ura: 2 euro Vsaka naslednja ura: 4 euro
JAVNI PREVOZ – LPP	Avtobus, postajališče Pošta, linije: 1, 1D, 1N, 2, 3, 3G, 3B, 3N, 6, 6B, 9, 11, 11B, 14, 18, 19, 19B, 27NS. Avtobus postajališče Drama: linije 1, 1D, 2, 3, 3N, 3B, 3G, 6, 6B, 9, 11, 11B, 19, 19B in 27NS.	Kartica Urbana, nakup na avtomatih na postajališčih ali v nekaterih trafikah. Cena prevoza 90 minut s prestopanjem: 1. območje: 1,30 eura; 2. območje: 1,75 eura; 3. območje: 2,70 eura.

B. Sanitarije

Javne sanitarije so v Garažni hiši Kongresni trg. Sanitarije so dostopne tudi v lokalih in v stavbi NUK. Njihova uporaba je brezplačna. Ocenjujemo, da je mreža javnih sanitarij zadostna, kljub morebitnemu povečanemu turističnemu obisku.

XI. VIRI

1. Konservatorski načrt, Ljubljana – Emonska cesta, Trg francoske revolucije in Vegova ulica (EŠD5635), mapa 01, 02, 03, ZVKDS, št. 68/4-2016, Ljubljana, november 2016:

Adamič, T., Pergovnik, D., Renčelj Škedelj, A., Topličanec, M., 2016. Ljubljana – Emonska cesta, Trg francoske revolucije in Vegova ulica, EŠD 5635, Konservatorski načrt, Mapa 01. Ljubljana: ZVKDS

Odlazek, K., Kavčič, M., 2016. Ljubljana – Emonska cesta, Trg francoske revolucije in Vegova ulica, EŠD 5635, Konservatorski načrt, Mapa 02: Preglednica sestavin. Ljubljana: ZVKDS

Stržinar, S., Kavčič, M., 2016. Ljubljana – Emonska cesta, Trg francoske revolucije in Vegova ulica, EŠD 5635, Konservatorski načrt, Mapa 03: Konservatorsko restavratorski projekt. Ljubljana: ZVKDS

2. Konservatorski načrt, Ljubljana – Kongresni trg (EŠD 368), mapa 01, 02, 03, ZVKDS, št. 05/18 KN, Ljubljana, december 2018:

Potočnik, I., Režek Kambič, M., Pergovnik, D., Renčelj Škedelj, A., Topličanec, M., Nared, D., 2018. Ljubljana – Kongresni trg, EŠD 368, Konservatorski načrt, Mapa 01, 03. Ljubljana: ZVKDS

3. Konservatorski načrt, Ljubljana – Trnovski most (EŠD 5648), mapa 01,03, 04, ZVKDS, št. 06/18 KN, Ljubljana, december 2018:

Potočnik, I., Renčelj Škedelj, A., Režek Kambič, M., Pergovnik, D., Nared, D., 2018. Ljubljana – Trnovski most, EŠD 5648, Konservatorski načrt, Mapa 01, 03, 04. Ljubljana: ZVKDS

4. Delovno gradivo iz nominacije z delovnim naslovom Brezčasna humanistična arhitektura Plečnika v Ljubljani za UNESCO Seznam kulturne dediščine, Ljubljana, 2018, poglavje 5 in 2.a

5. Odlok o razglasitvi del arhitekta Jožeta Plečnika v Ljubljani za kulturne spomenike državnega pomena (Uradni list RS, št. 51/09, 88/14, 19/16, 76/17 in 17/18)

6. Zakon o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 16/08, 123/08, 8/11 – ORZVKD39, 90/12, 111/13, 32/16 in 21/18 – ZNOrg)